

naravni rezervat
**ŠKOCJANSKI
ZATOK**

POROČILO O URESNIČEVANJU LETNEGA PROGRAMA DELA

Naravnega rezervata Škocjanski zatok za leto 2020 (letno finančno in vsebinsko poročilo)

pripravili: ekipa NR Škocjanski zatok (Borut Mozetič, Bojana Lipej, mag. Nataša Šalaja Razinger, Bia Rakar, Domen Stanič, Daša Stavber, Kim Ferjančič, Aleš Marsič in Josip Otopal)

Škocjanski zatok, marec 2021

KAZALO VSEBINE

KAZALO VSEBINE	2
1 PREDSTAVITEV ZAVAROVANEGA OBMOČJA IN UPRAVLJAVCA.....	3
2 DOSEGANJE UPRAVLJALSKIH PRIORITET V LETU 2020	4
3 POROČILO O IZVAJANJU NALOG IN AKTIVNOSTI V LETU 2020	7
4 PREDSTAVITEV ZAKLJUČENIH PROJEKTOV IN PROJEKTOV V TEKU V 2020	42
4.1. ZAKLJUČENI PROJEKTI	42
4.2. PROJEKTI V TEKU	42
5 FINANČNO POROČILO.....	43
6 URESNIČEVANJE KADROVSKEGA NAČRTA	46

1 PREDSTAVITEV ZAVAROVANEGA OBMOČJA IN UPRAVLJAVCA

OSEBNA IZKAZNICA NARAVNEGA REZERVATA ŠKOCJANSKI ZATOK

Lokacija naravnega rezervata: leži v neposredni bližini mesta Koper med mestom, pristaniščem ter obalno hitro cesto in železnico.

Površina naravnega rezervata: 122,7 hektarja.

Lastništvo: last Republike Slovenije skupaj z zemljišči s statusom javnega dobra 117,12 ha oziroma 95,49 %, last Mestne občine Koper 2 ha oziroma 1,63 %, družbena lastnina ostaja še 3,04 ha oziroma 2,48 % in lastnina fizičnih in pravnih oseb zasebnega prava 0,49 ha oziroma 0,4 % površine naravnega rezervata.

Naselja in prebivalci na območju naravnega rezervata: 0

Statusi območja na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave:

- **ekološko pomembno območje – EPO** (id. št. 77600): Uredba o ekološko pomembnih območjih (Uradni list RS, št. 48/04 in nadaljnji),
- **posebno varstveno območje** (območje Natura 2000; SI 5000008) in **(potencialno) posebno ohranitveno območje** (SI 3000252): Uredba o posebnih varstvenih območjih (Uradni list RS, št. 49/04 in nadaljnji),
- **naravna vrednota** (id. št. 1265 V): botanična, zoološka in ekosistemska; Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 111/04 in nadaljnji),
- **ožje zavarovano območje – naravni rezervat:** Uredba o Naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 75/13).

UPRAVLJAVEC

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS)

Naravni rezervat Škocjanski zatok

Sermin 50, 6000 Koper

Tel.: 05/ 62 60 370

Gsm: 051/ 680 442

E-naslov: info@skocjanski-zatok.org

Spletna stran: www.skocjanski-zatok.org, www.ptice.si

DOPPS je nevladna naravovarstvena organizacija s statusom društva, ki deluje v javnem interesu na področju ohranjanja narave, varstva okolja in na raziskovalnem področju. Je tudi slovenska krovna ornitološka organizacija, ki širom Slovenije združuje približno 1.000 članov. DOPPS je slovenski partner svetovne zveze za varstvo ptic BirdLife International. Poslanstvo društva je varovanje ptic in njihovih habitatov z naravovarstvenim delom, raziskovanjem, izobraževanjem, popularizacijo in sodelovanjem. Kot koncesionar za upravljanje Naravnega rezervata Škocjanski zatok je DOPPS pripravil poročilo o uresničevanju letnega programa dela Naravnega rezervata Škocjanski zatok za leto 2020 na podlagi določil:

- Uredbe o Naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 75/13), s katero se nadaljuje varstvo Škocjanskega zatoka, prvotno zavarovanega z Zakonom o Naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 20/98),
- Uredbe o načrtu upravljanja Naravnega rezervata Škocjanski zatok za obdobje 2015–2024 (Uradni list RS, št. 102/15),
- Uredbe o koncesiji za upravljanje Naravnega rezervata Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 31/99),
- odločbe o izbiri koncesionarja št. 636-06/99-4 za Škocjanski zatok in koncesijske pogodbe, podpisane med Vlado RS in DOPPS št. 252100-50-85/00 in aneksov št. 1 in 2 k tej pogodbi,
- Programa porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v 2019, kjer je na podlagi Odloka o Programu porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v letu 2019 določeno, da bo upravljavec NRŠZ izvajal ukrepe za prispevanje k blaženju in prilagajanju podnebnim spremembam (v nadaljevanju tudi: podnebni ukrepi), katerih izvedba je na podlagi aneksa št. 3 k pogodbi št. 2550-19-330006 podaljšana v leto 2020.

2 DOSEGANJE UPRAVLJALSKIH PRIORITET V LETU 2020

Varstveni cilj Naravnega rezervata Škocjanski zatok (v nadaljevanju: NRŠZ) je ohranitev polslanih in sladkovodnih habitatnih tipov, ki so izjemni v slovenskem in mednarodnem prostoru, in habitatov ptic, ki tu v velikem številu gnezdiijo, prezimujejo in se ustavljajo ob selitvah, ter habitatov drugih domorodnih prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst. Razvojni cilj naravnega rezervata je ureditev in delovanje za javnost odprtega naravnega rezervata, s čimer se obiskovalcem omogoča spoznavanje in doživljanje narave ter izobraževanje.

V letu 2020 so bile glavne prioritete programa dela naravnega rezervata usmerjene v ohranjanje življenjskih okolij sladkovodnega in brakičnega dela naravnega rezervata, kot tudi v omejevanje negativnih vplivov iz okolice in nadaljnje delo na področju naravovarstvenega nadzora. Na področju obiska je bila poleg rednega vzdrževanja, obratovanja in upravljanja infrastrukture za obisk ter nadaljevanje izvajanja in dopolnjevanja programov obiskovanja NRŠZ ter vseh aktivnosti, povezanih s sprejemom, usmerjanjem in oblikovanjem dodatne ponudbe za obiskovalce, med glavnimi prioritetami odprava napak in pomanjkljivosti na objektih po unovčitvi bančne garancije izvajalcu jeseni 2017.

Poleg doseganja zastavljenih varstvenih ciljev smo, v skladu z Letnim programom dela za NRŠZ v letu 2020, v okviru ciljev 1, 2 in 3 izvedli tudi ukrepe financirane iz Programa Sklada za podnebne spremembe v letu 2020, pogodba št.: 2550-19-330006, ki so namenjeni blaženju in prilagoditvi podnebnim spremembam ter ukrepe za preprečevanje in obvladovanje vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst v NRŠZ.

Cilj 1 (P1): Redno vzdrževanje in ohranjanje življenjskih okolij sladkovodnega dela naravnega rezervata na Bertoški bonifiki skupaj z odsekom levega razbremenilnika Rižane – Aro znotraj meja rezervata:

Izvedena je bila obsežna zasaditev drevesnih in grmovnih vrst, čiščenje zarasti in odstranjevanje tujerodnih rastlinskih vrst in živalskih vrst. V drugi polovici leta 2020 smo nadaljevali z ukrepi za ohranjanje biotske raznovrstnosti, ki predstavljajo pomemben del ukrepov za prispevanje k blaženju in prilagajanju podnebnih sprememb na mokrišča. V novembru 2020 je bila zaključena izvedba sanacije dotrajanega vodnega praga na Ari ter nadgradnja praga z avtomatskim zaporničnim sistemom za uravnavanje nivojev vode in zagotavljanje poplavne varnosti NRŠZ.

Na sladkovodnem delu rezervata smo nadaljevali z izvedbo ukrepov za izlov, odstranjevanje in preprečevanje razmnoževanja tujerodne invazivne vrste vodne želve okrasne gizdavke (*Trachemys scripta*), z izvedbo ukrepov za strojno in ročno odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin ter zasajevanje domorodnih grmovnih in drevesnih vrst z namenom zasenčevanja območij razraščanja tujerodnih rastlinskih vrst.

S strani upravljavca je redno potekalo tudi upravljanje nivoja vode, vzdrževanje objektov za urejanje vodnega režima, usmerjena paša, upravljanje vegetacije (košnja in mulčenje, čiščenje zarasti), vzdrževanje mlak in površin ob učni poti ter vzdrževanje kmetijske mehanizacije.

Cilj 2 (P1): Redno vzdrževanje in ohranjanje ugodnih ekoloških in hidroloških razmer v brakični laguni:

Po izvedeni avtomatizaciji zapornice in povezavi na Centralni nadzorni sistem (CNS) smo s pomočjo programske aplikacije skrbeli za upravljanje nivoja vode in skrb za ustrezen nivo vode v laguni, predvsem v gnezditvenem obdobju. Ukrepi so bili usmerjeni tudi v vzdrževanje in nadgradnjo objektov za urejanje vodnega režima, čiščenje morskih nanosov in smeti, preprečevanje motenj ter vzdrževanje grmovne vegetacije in dosajevanja pomembnih vrst slanuš.

Nadaljevali smo z aktivnostmi v okviru financiranja ukrepov iz sredstev programa Sklada za podnebne spremembe v letu 2020. V novembru 2020 je bila zaključena izvedba nadgradnje zapornice na morskem kanalu, ki prispeva k blaženju in prilagajanju podnebnim spremembam v NRŠZ.

Zaključili smo z ureditvijo mestnih vstopnih točk pod ankaransko vpadnico, z odstranjevanjem tujerodnih rastlinskih vrst in zasajevanjem območja z domorodnimi drevesnimi vrstami ter nadaljevali z vzpostavljanjem ustreznih pogojev za razvoj odprte travnate površine - submediteranski-ilirski travnik.

Cilj 3: Redno vzdrževanje in ohranjanje ugodnih ekoloških razmer na območju Jezerca:

V okviru cilja 3 so bile aktivnosti usmerjene v izvedbo aktivnosti povezanih z odpravo vrtničkarstva na območju Jezerca ter odstranjevanjem tujerodnih rastlinskih in živalskih vrst v okviru ukrepov financiranih iz sredstev Sklada za podnebne spremembe.

Cilj 4: Trajno preprečevanje motenj in dostopa plenilcev na območje močvirja južno od izliva Badaševice:

Odkup zemljišča v lasti Telekom Slovenije, ki je bil predviden v letu 2020 nismo uspeli izvesti, ker je predmetno zemljišče po osnovni namenski rabi vodno zemljišče. Iz potrdila o namenski rabi zemljišča MO Koper pa izhaja, da gre za stavbno zemljišče (območje centralnih dejavnosti), čeprav je v naravi vodno zemljišče na območju NRŠZ.

Cilj 5: Spremljanje in analiziranje stanja naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti ter upravljanje podatkovnih zbirk, ki se nanašajo na NRŠZ:

V okviru cilja 5 so potekali sledeči monitoringi: redni monitoring ptic, monitoring izbranih vrst herpetofavne s poudarkom na močvirski sklednici, monitoring metuljev ter v manjšem obsegu monitoring netopirjev. Nadaljevalo se je redno spremljanje stanja habitatnih tipov sladkovodnega dela rezervata s hkratnim monitoringom razširjenosti tujerodnih vrst kot tudi spremljanje kakovosti in nivojev vode ter spremljanje podnebnih dejavnikov (postavitve meteorološke postaje v 2020). Podatkovna baza, vzpostavljena v okviru projekta IMPRECO se je redno dopolnjevala, tako s podatki monitoringov zunanjih strokovnjakov in zaposlenih kot tudi s podatki prostovoljcev DOPPS in prostovoljcev, usposobljenih v okviru projekta IMPRECO.

Cilj 6 (P1): Zagotavljanje primerne količine in kakovosti vode ter omejevanje negativnih vplivov hrupa in svetlobnega onesnaževanja iz okolice na naravni rezervat:

V sodelovanju z MO Koper, ZRVS in Luko Koper d.o.o. smo sodelovali na najbolj perečih temah in sicer postavitve protihrupne ograje vzdolž bertoške vpadnice za preprečevanje negativnih vplivov hrupa in ureditve območja mestne vstopne točke ob ankaranski vpadnici. Nadaljevali smo tudi z aktivnostmi za dokončno sprejetje in formalizacijo Poslovnika o pretokih vode po levem razbremenilniku Rižane – Ari s sistemom obveščanja, ki ga pripravljamo v sodelovanju z DRSV in ARSO ter VGP Drava Ptuj. Redno smo tudi preverjali stanje čiščenja plavajoče baraže na morskem kanalu v Luki Koper.

Cilj 7 (P1): Zagotavljanje uresničevanja varstvenega režima in varstvenih usmeritev (neposredni nadzor v naravi ter druge potrebne oblike nadzora):

Naravovarstveni nadzor v okviru cilja 7 je redno potekal čeprav še vedno le z ustnimi opozorili in pisnimi obvestili za nepravilno parkiranje, brez izrekanja glob. V sodelovanju s podjetjem Inpores d.o.o. je vzpostavitev mobilne aplikacije za podporo delu prekrškovnih organov v zaključni fazi kot tudi je sklenjena pogodba za oddaljen dostop v državno omrežje HKOM med DOPPS kot prekrškovnim organom in Ministrstvom za javno upravo. V decembru 2020 smo izvedli sestanek z vodji policijskega okoliša Koper in Bertoki ter se dogovorili za nadaljnje sodelovanje in podporo pri izvajanju naravovarstvenega nadzora.

Cilj 8 (P1): Omogočanje spoznavanja naravne vrednote in biotske raznovrstnosti ter doživljanja narave na način, ki naravo postavlja v središče pozornosti in privzgaja spoštljiv odnos ter odgovorno vedenje do nje:

Aktivnosti in naloge v okviru cilja 8, ki je največji meri osredotočen na upravljanje obiska, so bile v letu 2020 zaradi pandemije Covid-19 in z upoštevanjem vseh varnostnih priporočil NIJZ za zaustavitev širjenja novega koronavirusa izvedene v zelo okrnjenem obsegu oziroma jih ni bilo možno izvajati v času zaprtja NRŠZ (od marca do maja ter od druge polovice oktobra do konca decembra 2020). Temu posledično je bilo število obiskovalcev na vodenih ogledih in drugih programih, ki potekajo v okviru NRŠZ, v primerjavi s prejšnjimi leti dosti manjše, nenazadnje pa je to pomenilo tudi upad lastnih prihodkov. Zaprtje NRŠZ zaradi Covida-19 ni

vplivalo na zmanjšanje ur zaposlenih, ki so sicer v največji meri vključeni v izvajanje programov dela z obiskovalci, ker je bilo njihovo delo preusmerjeno v pripravo materialov, ki so predpogoj za uspešno izvajanje le-teh in sicer: nadgradnja oz. posodobitev vzgojno-izobraževalnega programa (izvedeno delno v okviru projekta IMPRECO), priprava novih oz. dodatnih učnih pripomočkov (didaktični materiali) za obogatitev vodenih ogledov z novimi učnimi vsebinami za različne starostne skupine učencev, pripravo virtualnega vodenja po NRŠZ s snemanjem in montažo za uporabo preko videoplatforme ZOOM ter pripravo novega promocijskega materiala. Nadaljevali smo tudi z delom na pripravi novih turističnih itinerarjev, ki vključuje obiskovanje zavarovanih območij in pri katerem sodelujemo s strokovnjaki Fakultete za turistične študije iz Portoroža (Turistica) – sodelovanje je potekalo na daljavo.

Cilj 9 (P1): Vzpostavljanje, nadgrajevanje in vzdrževanje infrastrukture za obisk in upravljanje:

V okviru cilja 9 smo nadaljevali z aktivnostmi in postopki za odpravo napak in pomanjkljivosti na objektih. Odločitev Višjega sodišča smo prejeli v oktobru 2020 zato načrtovanih aktivnosti za izvedbo gradbeno obrtniških del, ki so tudi predmet unovčenja bančne garancije vodilnemu izvajalcu del v letu 2020 nismo izvajali. Z MOP smo nadaljevali sodelovanje pri postopkih in aktivnostih vezanih na prijavo Zavarovalnici Triglav in zahtevo za unovčitev projektantske odgovornosti za sanacijo osrednje opazovalnice v NRŠZ, saj neustrezno projektirani in izvedeni fasadni ovoj stavbe povzroča zamakanje vode v notranjost in posledično propadanje in razkroj lesa ter globinsko in strukturno korodiranje kovinskih spojnih elementov stavbe.

Ukrepev, ki se nanašajo na nadzor in umirjanje prometa na zavarovanem območju, zaradi neodobrenih finančnih sredstev Sklada za podnebne spremembe v letu 2020 nismo izvajali.

V okolici Centra za obiskovalce smo izvedli zasaditve drevesnih in grmovnih vrst, odstranjevanje tujerodnih rastlinskih vrst ter zasajevanje trajnic in žitne njive z žitnimi pleveli.

Cilj 10: Zagotavljanje učinkovitega in preglednega poslovanja, organizacije dela, financiranja, komuniciranja in sodelovanja v podporo varstvenim ciljem in drugim ciljem upravljanja:

V okviru cilja 10 smo izvedli naloge, ki so potrebne za učinkovito in pregledno poslovanje, organizacijo dela in financiranje kot tudi pravočasno obveščanje javnosti preko spletnih strani in različnih socialnih omrežij. Poleg temeljnih nalog s področja poslovanja, organizacije dela in pridobivanja zadostnih finančnih sredstev za izvedbo upravljanja NRŠZ smo skrbeli tudi za nadaljevanje dobrega sodelovanja v vzpostavljenih nacionalnih in mednarodnih partnerstvih, kot so AdriaWet, BirdLife International (BLI), Wetlands Link International (WLI), Parki dinarskega loka (DAP) in Skupnost naravnih parkov Slovenije, ki so se že v preteklosti izkazale za zelo dobrodošle in s pozitivnim vplivom na upravljanje NRŠZ.

Na področju komuniciranja in stikov z javnostmi je poleg stalnega zagotavljanja dostopa do informacij o NRŠZ potekalo redno delo in komunikacija z mediji ter posodabljanje, vzdrževanje in nadgradnja glavnih komunikacijskih poti, kot so spletna stran, Facebook in Instagram s poudarkom na celostni prenovi spletne strani NRŠZ.

3 POROČILO O IZVAJANJU NALOG IN AKTIVNOSTI V LETU 2020

Cilj 1: Redno vzdrževanje in ohranjanje življenjskih okolij sladkovodnega dela naravnega rezervata na Bertoški bonifiki skupaj z odsekom levega razbremenilnika Rižane – Aro znotraj meja rezervata

V letu 2020 je upravljanje sladkovodnega dela naravnega rezervata temeljilo na vzdrževanju ustreznih vodnih režimov, usmerjeni paši in pozni košnji, podprtimi z dopolnilnimi nalogami, kot so vzdrževanje kmetijske mehanizacije, odstranjevanje tujerodnih rastlin, vzdrževanje mlak in površin ob učni poti ter zasajevanje domorodnih drevesnih in grmovnih vrst, selektivno odstranjevanje zarasti in obrezovanje zasajenih dreves in grmov. Zasajene rastlinske vrste se namreč prvo leto ukoreninjajo in šele v drugem ali tretjem letu začnejo z rastjo. V tem obdobju (3-4 leta) je potrebno večkratno odstranjevanje okoliške zarasti, saj bi v nasprotnem primeru ostala vegetacija povsem prerasla mlade posajene rastline. V primeru, da ni odstranjevanja okoliške zarasti, večina zasajenih rastlin propade.

Redna pozna košnja na območju sladkovodnega močvirja je potekala po končani gnezditvi ptic v avgustu in septembru. Po košnji smo zaradi ohranjanja in oblikovanja primernih habitatov odstranili biomaso ter organski material deponirali na prostoru za odlaganje in kompostiranje rastlinskega materiala. Hkrati je potekalo tudi odstranjevanje vegetacije z brežin jarkov, mulčanje vegetacije na težko dostopnih predelih in vzdrževanje ograde z električnim pastirjem. Za vzpostavitev večje površine oligotrofnih mokrotnih travnikov, smo na izbranih površinah omejili pašo ter nadaljevali z zasajevanjem. Vnesenih je bilo več gradnikov vlažnih travišč in sicer v obliki semen, ki so bila nabrana predhodno. Paše na tem območju ni, saj bi pašne živali s teptanjem in pašo preprečevale razvoj travišča. Skladno z izhodišči vzdrževanja habitatov za kačje pastirje smo v februarju in marcu 2020 izvedli ročno čiščenje brežin desnega brega Are ob mostu z bertoško vpadnico ter ročno in strojno čiščenje brežin jarkov in mlak z namenom povečanja osončenosti vodnih površin ter zagotavljanja raznolikega prostorskega mozaike različnih sukcesijskih faz. V letu 2020 smo na območju sladkovodnega dela rezervata izvedli tudi nujno potrebno popravilo dovodne zapornice ter s pomočjo manjšega bagra opravili strojno čiščenje močno zamuljenih jarkov 2 in 6 ter delno čiščenje obrobne jarka 1 ob učni poti. Istočasno smo na jarkih 11, 12 in 19 uredili tri nove prehode za traktor in pašno živino.

V letu 2019 smo v naravni rezervat pripeljali kamarškega žrebca Barrio de Gageron, katerega prihod je povezan tako s pašo na sladkovodnem delu rezervata kot s paritvijo. Paritev je bila uspešna; v začetku aprila 2020 sta kamarški kobili Rižana in Cabidoule skotili prva žrebička Škocjanskega zatoka, ki smo ju poimenovali Aco in Brin. V naravnem rezervatu je trenutno 6 kamarških konj in 2 podolska goveda, ki ključno vplivajo na vzdrževanje vegetacije sladkovodnega dela rezervata.

Upravljanje vodnih režimov je potekalo tako, da smo v različnih sezonah vzdrževali nivoje vode, ki so primerni za gnezdeče, seleče ali prezimujoče vrste ptic. S tem smo dosegli tudi ustrezne ekološke pogoje za vzdrževanje in razvoj habitatnih tipov sladkovodnega dela rezervata in ciljnih vrst. Nivoje vode smo na obravnavanem območju zagotavljali z dovajanjem sladke vode iz Rižane (Ara) prek dovodne zapornice ter odvajanjem vode na luško črpališče prek odvodne zapornice in sifona v jarek 11b zunaj rezervata, ki poteka čez načrtovano cono GORC Sermin II. Pri upravljanju ustreznih vodostajev smo se v letu 2020 soočali s težavami pri zagotavljanju zadostnih količin sladke vode v poletnih mesecih ter zagotavljanju poplavne varnosti sladkovodnega dela rezervata ob obilnejših deževjih, saj je bil prag na Ari popolnoma dotrajan in ni opravljal svoje osnovne funkcije. Redno vzdrževanje zapornic in spremljevalnih struktur za upravljanje vodnega režima ter čiščenje vodnih nanosov je potekalo skladno s Projektom o obratovanju in vzdrževanju (POV, Inženiring za vode 2007).

V drugi polovici 2020 smo nadaljevali z ukrepi za ohranjanje biotske raznovrstnosti, ki predstavljajo pomemben del ukrepov za prispevanje k blaženju in prilagajanju podnebnih sprememb na mokrišča. Ukrepi so bili vključeni v Program porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v letu 2020 in izvedeni skladno z Letnim programom dela NRŠZ za leto 2020. V juliju 2020 smo v sodelovanju z DRSV in izvajalcem VGP Drava

Ptuj d.o.o. začeli s pripravo novelirane projektne dokumentacije (PZI) za investicijsko vzdrževanje v javno korist na vodni infrastrukturi - Ara razbremenilnik Rižane, sanacija nasipa in rekonstrukcija praga (VGP Drava Ptuj, oktober 2016) (PZI) 2. faze sanacije, ki obsega nadvišanje nasipa vzdolž desnega brega Are z vtiskanjem zagatnic in rekonstrukcijo dotrajanega prelivnega objekta na izlivnem delu Are. Prvotno načrtovana sredstva za izvedbo so bila ob nastopu epidemije Covid-19 delno preusmerjena na financiranje drugih vsebinskih področij tako, da smo v letu 2020 izvedli le zamenjavo dotrajanega praga na Ari z avtomatskim zaporničnim sistemom.

V septembru 2020 je bila podpisana tripartitna pogodba ureditve medsebojnih razmerij zaradi sofinanciranja ukrepov za Škocjanski zatok (med DRSV, izvajalcem VGP Drava Ptuj d.o.o. in DOPPS), hkrati so bili angažirani tudi vsi potrebni nadzori. Izvedba se je začela z uvedbo izvajalca v delo dne 24.9.2020. Dela so bila v skladu s projektno dokumentacijo zaključena 30.11.2020. Na tehničnem prevzemu izvedenih del na objektu z dne 11.12.2020 je bilo ugotovljeno, da so bila gradbena, strojna in elektro dela izvedena v pogodbenem roku ter skladno s projektno dokumentacijo. Nov zapornični sistem bo poleg povečanja poplavne varnosti omogočil tudi zagotavljanje stalne gladine vode v Ari in s tem napajanje sladkovodnega dela rezervata ter preprečevanja vdora slane vode v gornji tok Are. V okviru izvedbe je bila postavljena tudi ribja steza, ki bo omogočala prehod vodnih organizmov skozi zapornično polje.

Vtiskanje zagatnic bomo zaradi pomanjkanja sredstev predvidoma izvajali v letu 2021. S tem bo v celoti zaključena izvedba 2. faza sanacije, ki bo zagotavljala ustrezno poplavno varnost sladkovodnega dela naravnega rezervata in s tem tudi učinkovito varovanje in preprečevanje nastajanja trajne škode na novozgrajenih objektih NRŠZ v primeru poplav.

V drugi polovici leta 2020 smo nadaljevali z ukrepi za ohranjanje biotske raznovrstnosti za preprečevanje in obvladovanje vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst. Čiščenje zarasti in odstranjevanje tujerodnih rastlinskih vrst ob učni poti in na zastiralnih nasipih smo izvedli konec leta 2020. Istočasno smo zasadili nova in obrezali obstoječa avtohtona grmovja in drevesa. S pomočjo komunalnega mulčarja ter priključka za rezanje in obrezovanje, ki omogoča poseg tudi na težko dostopnih predelih, smo ukrep izvajali tudi na zastiralnih nasipih in brežinah na drugi strani kanalov ob učni poti. Na teh predelih smo odstranjevali tujerodne rastlinske vrste, predvsem amorfo (*Amorpha fruticosa*) in robinijo (*Robinia pseudoacacia*), katerima pripada najvišja stopnja invazivnosti.

Pri odstranjevanju zarasti ter nadzemnih in podzemnih delov tujerodnih rastlinskih vrst smo se soočili z velikimi količinami odžaganih dreves in grmov ter odstranjene zarasti. Vso odstranjeno biomaso smo zdrobili s pomočjo priključka za drobljenje lesa ter odpeljali na prostor za kompostiranje. V letu 2020 smo, na skupni površini dobrih 7 ha, izvedli tudi obsežna strojna dela za preprečitev razširjanja tujerodnih rastlinskih vrst s strojnim odstranjevanjem podzemnih delov robinije, amorfe, bleščee kaline (*Ligustrum lucidum*) in kanele (*Arundo donax*).

Poleg predvidenih ukrepov za odstranjevanje tujerodnih rastlin smo izvajali tudi ukrepe za obvladovanje invazivne tujerodne sladkovodne vrste želve (*Trachemys scripta*), poznane s starim imenom kot popisana sklednica in novim kot okrasna gizdavka. V letu 2020 smo podobno kot v predhodnem letu izvedli tako aktivne kot preventivne ukrepe za preprečevanje in obvladovanje vnosa in širjenja invazivne okrasne gizdavke. Ukrepe smo izvajali skladno z Uredbo EU št. 1143/2014 in strokovnim dokumentom Zavoda za varstvo narave (ZRSVN, 2018).

Od 21. aprila do 22. oktobra 2020 smo popisano sklednico odstranjevali z metodo lova z vodno in plavajočo pastjo ter vodno mrežo. Na močvirju Bertoške bonifike smo s pastmi opravili 594 lovnih dni (preračunanih 1 past/1 noč) in izlovili 101 okrasnih gizdavk ter potrdili prisotnost podvrste rdečevratke (*Trachemys scripta elegans*), rumenovratke (*Trachemys scripta scripta*) in njunih križancev. V kanalu Ara smo s pastmi opravili 301 lovnih dni in izlovili 89 popisanih sklednic, od tega obe podvrsti popisane sklednice ter njune križance. Drugih tujerodnih sladkovodnih vrst želv nismo ujeli. Izlovljene želve smo odpeljali v izbrano veterinarsko

ambulanto, kjer so jih evtanazirali skladno z Zakonom o zaščiti živali (Uradni list RS, št. 38/13). Na podlagi opravljenega izlova ocenjujemo, da je okrasna gizdavka na tem delu rezervata množično prisotna. Problematičen je predvsem kanal Ara. Izračunana relativna številčnost okrasne gizdavke v tem kanalu je 2,82 osebkov/10 lovnih dni in gostota 134,80 osebkov/ha vodne površine. Med pregledovanjem gnezditvenih območij na območju Bertoške bonifike smo našli pet samic med kopanjem gnezda in odlaganjem jajc, od tega štiri ob učni poti in eno ob kanalu Ara.

V okviru preventivnih ukrepov obvladovanja razširjenosti okrasne gizdavke smo v letu 2020 na spletni strani in družbenih omrežjih redno objavljali potek dela in tako obveščali javnost o dogajanju. Pripravili smo tudi številne prispevke v reviji Svet ptic in o želvah spregovorili tudi v prispevku o ukrepih za blaženje in prilagajanje posledicam podnebnih sprememb na Radiu Koper. Na vodenih ogledih smo o problematiki želv seznanjali različne ciljne skupine ter za širšo javnost natisnili 2500 izvodov zgibanke s predstavitvijo domorodne vrste želve močvirske sklednice in prikazom problematike vnosa okrasnih gizdavk v naravo.

Vsebinsko poročilo o realizaciji ukrepov v NR Škocjanski zatok v okviru Programa Sklada za podnebne spremembe v letu 2020, pogodba št.: 2550-19-330006, aneks št.4, podajamo v prilogi (glej datoteko: 221_3_MOP_NRŠZ_2020-vsebinsko poročilo).

Podrobnejše poročilo o izvedenih aktivnostih odstranjevanja invazivnih tujerodnih vrst rastlin za leto 2020: **Tujerodne rastlinske vrste v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok in Poročilo o izvedenih ukrepih v letu 2020**, Otopal in sod., 2021, je dostopno na: https://www.skocjanski-zatok.org/wp-content/uploads/2021/03/Porocilo_SPS_2020_rastline.pdf

Podrobnejši potek terenskega dela skupaj z rezultati analize podatkov za obvladovanje problematike okrasne za leto 2020 so navedeni v poročilu: **Izvedeni ukrepi za preprečevanje in obvladovanje vnosa in širjenja invazivne tujerodne vrste želve okrasne gizdavke (*Trachemys scripta*) v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok v letu 2020**, Leban in sod., 2021, dostopno na: https://www.skocjanski-zatok.org/wp-content/uploads/2021/03/Porocilo_Trachemys_scripta_2020.pdf

Opomba k preglednicam – prikazom izvedenih nalog in aktivnosti z doseženimi kazalniki/ rezultati po ciljeh: *Oštevilčevanje ciljev, nalog in aktivnosti v tem poročilu je usklajeno z Uredbo o načrtu upravljanja Naravnega rezervata Škocjanski zatok za obdobje 2015–2024 (Uradni list RS, št. 102/15) ter Letnim programom dela NRŠZ za leto 2020. Zato si v preglednicah 1-10 številčne oznake ne sledijo zvezno pri nalogah in aktivnostih, ki se v letu 2020 niso izvajale in so zaradi tega iz poročila izpuščene.*

Preglednica 1: Prikaz in ovrednotenje načrtovanih nalog in aktivnosti v okviru cilja 1

Naloge in aktivnosti	Vir financiranja	Sodelujoči	Načrtovani kvantitativni kazalnik/ rezultat 2020	Doseženi kvantitativni kazalnik/ rezultat 2020
1.1. Upravljanje nivoja vode				
1.1.1. Spomladanski nivo	PP 153238	-	nivo vode na koti -0,60 do -0,70 m (april - julij)	nivo vode na koti -0,60 do -0,70 m (april - julij)
1.1.2. Poletni nivo	PP 153238	-	minimalna globina vode; izsušitev območja za potrebe košnje in mulčanja (avgust, september)	minimalna globina vode; izsušitev območja za potrebe košnje in mulčanja (avgust, september)
1.1.3. Jesensko-zimski nivo	PP 153238	-	maksimalna globina vode na koti - 0,40 m (oktober - marec)	maksimalna globina vode na koti - 0,40 m (oktober - marec)
1.1.4. Polnjenje/praznjenje sladkovodnega dela	PP 153238	izvajalec VG službe	zagotavljanje primerne vodostaja v posameznih obdobjih, poletna izsušitev območja za potrebe upravljanja	zagotavljanje primerne vodostaja v posameznih obdobjih, poletna izsušitev

območja za potrebe
upravljanja

1.2. Vzdrževanje in nadgradnja objektov za urejanje vodnega režima					
1.2.1. Čiščenje dovodnih jarkov	PP / projektno/ lastna dejavnost	podizvajalec	-		delno čiščenje obrobnege jarka 1 v dolžini 250 m
1.2.2. Redno vzdrževanje zapornic in spremljevalnih struktur v skladu s POV	PP 153238	-	čiščenje vodnih nanosov na objektih (1x mesečno), mazanje vodil na zapornicah (1x letno)		sanacija dovodne zapornice na sladkovodni del rezervata, popravilo mehanizmov na zapornicah Z2 in Z4
1.2.3. Ostala popravila objektov za urejanje vodnega režima	PP 559 - SPS	-	po potrebi v primeru okvare na objektih/sanacija dovodne zapornice na sladkovodni del rezervata		pregled ograde z električnim pastirjem (1x mesečno), 1x letno zamenjava izolatorjev (delno), 2x letno natezanje žice
1.3. Usmerjena paša					
1.3.1. Vzdrževanje pašne infrastrukture	PP 153238	-	pregled ograde z električnim pastirjem (1x mesečno) ter popravila ograde po potrebi		pregled ograde z električnim pastirjem (1x mesečno), 1x letno zamenjava izolatorjev (delno) in zamenjava 50m žice, 2x letno natezanje žice
1.3.2. Košnja vegetacije pod ogrado z električnim pastirjem	PP 153238	-	strojna košnja (1x letno), ročna košnja (2x letno) oziroma po potrebi		strojna košnja (1x letno), ročna košnja (2x letno)
1.3.3. Postavitev čredink	PP 153238	-	prestavitev čredink po potrebi		postavitev dveh čredink v skupni dolžini 150 m
1.3.4. Vzdrževanje prehodov za pašne živali	PP 153238	podizvajalec	ureditev prehodov na jarku na jarkih 11 in 12		na jarkih 11, 12 in 19 izvedeni 3 novi prehodi za traktor in pašno živino
1.3.7. Košnja in baliranje zunaj območja naravnega rezervata ter spravilo sena/ zimske krme za pašne živali	PP 153238	-	vsaj 2,5 ton krme		pripravljeno 66 bal (po 250 kg), skupaj 16,5 tone krme
1.3.8. Vzdrževanje servisnih poti za traktor in s strani pašnih živali poškodovanih površin	PP / projektno/ lastna dejavnost	podizvajalec	redno vzdrževanje servisne poti v dolžini 400 m		redno vzdrževanje servisne poti v dolžini 150 m ter ureditev dostopa pri stari obori za pašne živali
1.3.9. Nadzor pašnih živali, redna dnevna oskrba in dohranjevanje v zimskih mesecih	PP 153238	-	-	-	120 dni po 2h/dan
1.3.10. Izvajanje Letnega veterinarskega programa	PP 153238	podizvajalec	redno cepljenje (2x letno), obrezovanje parkljev pri govedu (1x letno), obrezovanje kopit pri konjih (4x letno), osemenitev krav (1x letno)		redno cepljenje (2x letno) in dehelmintizacija pašnih živali (2x letno), obrezovanje kopit pri konjih (4x letno)
1.3.11. Veterinarska oskrba živali	PP 153238	podizvajalec	pregled stanja pašne živine s strani usposobljenega veterinarja (po potrebi)		pregled stanja pašne živine s strani usposobljenega veterinarja (1x letno), redni pregledi veterinarja po žrebitvi
1.3.12. Vodenje dokumentacije, registrov	PP 153238	-	arhiv dokumentacije		redno voden arhiv dokumentacije

1.4. Košnja in mulčanje vegetacije

1.4.1. Odstranjevanje vegetacije jarkov	PP 153238	-	čiščenje mulja iz jarkov v dolžini 250 m, odstranjevanje vegetacije z brežin jarkov v dolžini 4500 m	strojno čiščenje močno zamuljenih jarkov 2 in 6 v skupni dolžini 450 m, odstr. veget. z brežin jarkov v dolžini 4500 m
1.4.2. Mulčanje vegetacije na težko dostopnih in razgibanih predelih ter odstranjevanje biomase	PP 153238	-	15 ha	15 ha, delno odstranjevanje biomase
1.4.3. Pozna košnja s strižno kosilnico in odstranjevanje biomase z baliranjem na površinah mokrotnih pašnikov	PP 153238	-	2 ha	3 ha z odstranjevanjem biomase z nakladalko, brez baliranja ter odvoz na deponijo
1.4.4. Ročna košnja na predelih, ki so nedostopni za traktor	PP 153238	-	1,5 ha	2 ha z ročnim odstranjevanjem biomase, brez baliranja
1.4.5. Vzpostavitev večje površine mokrotnih travnikov brez paše ter dosejevanje	PP 153238	zunanj sodelavec - botanik	dosejevanje na 1 ha, omejitev paše vsaj na 2 ha	4 ha površine izvzete iz paše, košnja 1 x letno z odstranjevanjem biomase, vnos izbranih vrst gradnikov močvirnih travnikov na izbrane površine

1.5. Obnova praga na Ari in nasipa vzdolž desnega brega Are

1.5.1. Sodelovanje pri načrtovanju in sanaciji prelivnega objekta na Ari	PP 559 - SPS	DRSV, izvajalec javne službe, nadzori, koordinator za VZD	zamenjava dotrajanega praga na izlivnem delu Are z zaporničnim sistemom z ribjo stezo in avtomatizacija zapornic po noveliranem PZI	izvedeno v skladu s pogodbo in projektno dokumentacijo, tehnični prevzem del dne 11.12.2020
1.5.2. Sodelovanje pri načrtovanju in sanaciji nasipa na desnem delu Are (nadvišanje)	PP 559 - SPS	DRSV, izvajalec javne službe	sanacija in nadvišanje nasipa se prestavi do zagotovitve sredstev	novelacija projektne dokumentacije, izvedba predvidena v letu 2021

1.6. Vzdrževanje mlak in površin ob krožni učni poti

1.6.1. Čiščenje mlak in odstranjevanje vegetacije	PP 153238	zun. sodelavec - botanik	10 mlak oziroma 0,02 ha	10 mlak oziroma 0,02 ha, čiščenje zarasti ter vnos semen izbranih vrst, ureditev 2 novih mlak ob učni poti
1.6.2. Mulčanje jarkov	PP 153238	-	700 m	ročno čiščenje vegetacije ter odstranitev biomase, ročno in strojno čiščenje brežin jarkov za povečanje osončenosti vodnih površin
1.6.3. Mulčanje 1 m pasu ob učni poti*	PP 153238	-	2600 m	izvedeno 2600 m, 2x letno (maj, november)
1.6.4. Obrezovanje dreves in grmovnic	PP 559 - SPS	zunanj sodelavec - botanik	150 dreves/ grmovnic - odstranjevanje zarasti ob strugi Are v dolžini 700 m ter 350 dreves/grmovnic - odstranjevanje zarasti na otočku izlivnega dela Are	vsaj 500 dreves/ grmovnic; ročno odstranjevanje zarasti in tujerodnih rastlinskih vrst ob strugi Are v dolžini 900 m, odstranjevanje zarasti na otočku izlivnega dela Are, odstranjevanje invazivk

1.6.5. Dosejevanje grmovnic po potrebi	PP 559 - SPS	zunanj sodelavec - botanik	zasaditev območja z domorodnimi grmovnimi in drevesnimi vrstami, zasenčenje rastišč tujerodnih rastlinskih vrst in preprečitev razširjanja po predhodni selektivni odstranitvi japonske kaline, japonskega kosteničevja, verlotovega pelina in lovorikovca	odstranitev tujerodnih rastlinskih vrst, zasaditev različnih vrst vrb ob mlakah in Ari (20 podtaknjencev), zasaditev različnih grmovnih in drevesnih vrst - cca. 200 sadik in podtaknjencev (januar – marec)
1.7. Odstranjevanje tujerodnih vrst ter domačih in hišnih živali				
1.7.1. Odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin in izvedba aktivnosti za pospeševanje razraščanja domorodnih vrst	PP 559 - SPS	zunanj sodelavec – botanik, podizvajalec	odstranjevanje in preprečitev razširjanja amorfe in robinije na predvidenih ploskvah: odstranjevanje nadzemnih in podzemnih delov rastlin, zasenčenje, kompostiranje biomase (terensko delo botanika, najem manjšega bagra za izkop podzemnih delov rastlin, nakup priključka drobilca lesa, nakup komunalnega mulčerja, ki omogoča poseg na težko dostopnih brežinah ter priključka za obrezovanje dreves)	opravljen nakup priključkov, strojno in ročno odstranjevanje tujerodnih rast. vrst na skupni površini 7 ha (januar – marec in oktober – december), čistilna košnja v septembru, vnos semen gradnikov oligotrofnih travnikov, zaščita rastišč pred strojnim odstranjevanjem podzemnih delov robinije, amorfe, bleščeče kaline in kanele, drobljenje lesne biomase in odvoz na prostor za kompostiranje
1.7.3. Izlov zapuščenih domačih živali ter obveščanje ali odvoz v zavetišče ali pristojno vet.org.	PP 153238	-	po potrebi	na območju sladkovodnega dela rezervata izlovljenih 5 domačih mačk, odvoz na veterino
1.7.4. Aktivnosti za omejevanje plenilcev in drugih vrst, ki s plenjenjem ali tekmovalnostjo negativno vplivajo na ciljne vrste	PP 153238	–	po potrebi	opravljenih 594 lovnihi dni (1 dan/1 past), odstranitev in evtanazija 101 os. tujerodnih vrst želv, beleženje naključnih opazovanj, iskanje gnezditvenih območij, odstranjenih 5 gnezd okrasnih gizdavk, izdaja zgibanke (2500 izvodov), ozaveščanje javnosti na vodenih ogledih
1.8. Redno vzdrževanje kmetijske mehanizacije				
1.8.1. Redno servisiranje traktorja in kmetijskih priključkov	PP 153238	-	redni servis (1x letno), manjša popravila (po potrebi); vzdrževanje in podmazovanje kmetijskih priključkov in opreme	redni servis (1x letno), vzdrževanje in podmazovanje kmetijskih priključkov vsakih 8 do 10 h obratovanja
1.8.2. Registracije in zavarovanja	PP 153238	-	podaljšano prometno dovoljenje za traktor ter zavarovanje in registracija el. delovnega vozila	podaljšano prometnega dovoljenja za traktor ter zavarovanje in registracija el. delovnega vozila
1.8.3. Najem vozila za prevoz sena	PP 153238	-	3 do 4x letno	prevoz obračalnika za seno (2x), prevoz samonakladalne prikolice (1x), izposoja prikolice za prevoz sena (1x)

1.8.4. Nabava razgrabljalnika in nakladalke	lastna dejavnost	-	1 x samonakladalna prikolica ali razgrabljalnik za odstranjevanje biomase z oligotrofnih travnikov	zaradi pomanjkanja sredstev novih nakupov kmetijskih priključkov nismo opravili
1.8.5. Nabava orodja in potrošnega materiala potrebnega za vzdrževanje kmetijske mehanizacije	PP 153238	-	okvirno 10 kosov, zaščitna obleka za delo z motorno žago	po potrebi, okvirno 50 kosov

Cilj 2: Redno vzdrževanje in ohranjanje ugodnih ekoloških in hidroloških razmer v brakični laguni

Za ohranjanje ugodnega ohranitvenega stanja habitatov in živalskih vrst smo v letu 2019 nadaljevali z utečenim upravljanjem vodnega režima v laguni NRŠZ. V začetku aprila smo vključili samodejni režim delovanja z nastavitvijo najvišjega in najnižjega vodostaja v brakični laguni. Sistem je deloval brezhibno; spremljanje stanja pa je s pomočjo programske aplikacije, ki omogoča tudi grafični prikaz spreminjanja vodnih nivojev in zgodovine dogodkov preko CNS, učinkovito. Omogoča tudi hitro ukrepanje ob izrednih dogodkih kot so spomladanske nevihte in visoke plime, saj ima naravovarstveni nadzornik stalen nadzor nad vodostajem brakičnega dela rezervata, ki je izjemnega pomena za zagotavljanje ugodnega ohranitvenega stanja gnezdečih populacij vodnih in močvirskih ptic.

Vodni režim na območju brakičnega dela naravnega rezervata, ki je bil na podlagi upravljaljskih izkušenj vzpostavljen v preteklih letih, deluje na sledeči način:

- med jesensko selitvijo, prezimovanjem in spomladansko selitvijo ptic je zapornica odprta; v tem obdobju, ki okvirno traja od sredine avgusta do konca marca, se laguna polni in prazni glede na naravni cikel plimovanja;
- v gnezditvenem obdobju (april – avgust) se vključi samodejni režim delovanja zapornice, ki med plimo omogoča nadzorovano polnjenje lagune do programske določene kote ter praznjenje lagune do programske določene kote med oseko, s čimer je ob plimi onemogočena preplavitev gnezdišč ali popolna izsušitev lagune ob velikih osekah.

Upravljanje zaporničnega sistema na morskem kanalu poteka v skladu s Projektom o obratovanju in vzdrževanju (Inženiring za vode, 2007) in navodili za vzdrževanje kotalne zapornice Zapornični objekt – hidromehanska oprema POV – P128HO (Birometal projektiranje, razvoj in inženiring, d.o.o., 2007).

V letu 2020 smo nadaljevali tudi z izvedbo aktivnosti v okviru podnebnih ukrepov, financiranih iz sredstev Sklada za podnebne spremembe, zaradi ogroženosti in obvladovanja vplivov, ki jo varovanim habitatom in vrstam brakičnega dela rezervata prinašajo podnebne spremembe.

V okviru cilja 2 smo med ukrepe, ki so namenjeni blaženju in prilagoditvi podnebnim spremembam zaradi dvigovanja morske gladine, uvrstili oblikovanje novih in nadvišanje obstoječih gnezditvenih otočkov za kolonijske vrste ptic ter nujno potrebno nadgradnjo zapornice na morskem kanalu, saj je ob višjih plimah morje preko zaprte zapornice vdiral v laguno naravnega rezervata. Posledično smo se v zadnjih letih soočali z oteženim upravljanjem vodnega režima lagunskega dela rezervata v gnezditvenem obdobju.

Ukrepe, ki so namenjeni obvladovanju vplivov podnebnih sprememb na mokrišča, smo v letni program dela uvrstili zaradi pospešenega dvigovanja morske gladine. Podatki mareografske postaje Koper za zadnje 30-letno obdobje namreč nakazujejo hitrost dvigovanja morske gladine za 0,28 cm na leto.

V sodelovanju z DRSV, izvajalcem javne službe VGP Drava Ptuj d.o.o. ter podizvajalcem kovinarskih del podjetjem Remonting smo v prvi polovici leta 2020 začeli s pripravo projektne dokumentacije za izvedbo nadvišanja zaporničnega sistema na morskem kanalu za 1 meter. V skladu s projektno dokumentacijo za

nadvišanje zapornice na morskem kanalu in tripartitno Pogodbo o ureditvi medsebojnih razmerij zaradi sofinanciranja ukrepov NRŠZ – št. 35503-11/2020 (med DRSV, izvajalcem VGP Drava Ptuj d.o.o. in DOPPS), so bila dela zaključena 30.11.2020. Na tehničnem prevzemu izvedenih del na objektu z dne 11.12.2020 je bilo ugotovljeno, da so bila strojna in elektro dela izvedena v pogodbenem roku ter skladno s projektno dokumentacijo.

Izvedba nadvišanja kotalne zapornice na morskem kanalu nam omogoča učinkovito upravljanje z vodostajem brakičnega dela rezervata ter dolgoročno prispeva tudi k zagotavljanju poplavne varnosti celotnega območja NRŠZ ter varovanju območja v primeru potencialne nevarnosti izlitja nevarnih snovi v morje.

V letu 2020 je bila načrtovana tudi priprava projektne dokumentacije za začetek del in pripravljalna dela za dodatne ureditve habitatov v brakični laguni. Na Oddelku za podnebne spremembe (MOP) smo preverili možnost financiranja za izvedbo navedenih ukrepov v letu 2020 in dobili negativni odgovor. V letu 2021 bomo nadaljevali s pripravo projektne dokumentacije za dodatne ureditve habitatov lagunskega dela rezervata. Zaradi ogroženosti in obvladovanja vplivov, ki jo varovanim habitatom in vrstam brakičnega dela naravnega rezervata prinašajo podnebne spremembe, bomo izvedbo ukrepa predlagali za vključitev in financiranje iz sredstev programa Sklada za podnebne spremembe v letu 2022. Hkrati bomo nadaljevali tudi z iskanjem alternativnih virov za izvedbo tega nujnega ukrepa.

Vsebinsko poročilo o realizaciji ukrepov v NR Škocjanski zatok v okviru Programa Sklada za podnebne spremembe v letu 2020, pogodba št.: 2550-19-330006, aneks št.4, podajamo v prilogi (glej datoteko: 221_3_MOP_NRŠZ_2020-vsebinsko poročilo).

V skladu z zaključki 16. seje Odbora za NRŠZ smo nadaljevali z izvedbo ukrepov povezanih s problematiko preprečevanja motenj in ureditve vstopnih točk, učne poti in površin pod ankaransko cesto znotraj mej naravnega rezervata. Površine v naravnem rezervatu, ki mejijo na ankaransko cesto, pomenijo stično območje med rezervatom in mestom Koper. Območje je tamponski pas, ki naj bi čim bolj nevtraliziral negativne vplive prometa, drugih urbanih pritiskov in prisotnosti ljudi na razmere v rezervatu. Na tem območju smo v okviru naravovarstvenega nadzora izvajali redne obhode ter tedensko odstranjevali smeti.

V februarju 2020 smo opravili mulčanje celotnega območja in v marcu izvedli dodatno zasaditev z domorodnimi drevesnimi in grmovnimi vrstami. V jesenskem času smo opravili 2 čistilni košnji in odstranili pokošeno biomaso. Z namenom hitreje vzpostavitve travnišča smo, po vsaki odstranitvi biomase, območje dosejevali s semeni rastlinskih vrst značilnih za polsuhe oligotrofne travnike, ki smo jih med julijem in avgustom nabrali na zaraščajočih travnikih v slovenski Istri. Proces vzpostavitve tovrstnih travnišč iz prej motenih tal, preraščenih z invazivkami, je večleten proces, zato bomo z vnosom semen in rastlin ter košnjo obravnavanega območja nadaljevali tudi v prihodnje.

Na obravnavanem območju smo v marcu zasadili 150 sadik grmovnic in dreves. Zasajene vrste: enovrati glog (*Crataegus monogyna*), navadni češmin (*Berberis vulgaris*), rumeni dren (*Cornus mas*), navadna kalina (*Ligustrum vulgare*), navadni šipek (*Rosa canina*), navadna jagodičnica (*Arbutus unedo*), črni topol (*Populus nigra*) in navadni ruj (*Cotinus coggygria*). Dokončna ureditev območja bo prispevala k zmanjšanju motenj ter poudarila estetsko in izobraževalno vrednost NRŠZ ter vplivala na pozitivno podobo v javnosti. Hkrati bo območje naravnega rezervata bogatejše za novo življenjsko okolje, ki bo zaradi velike rastlinske pestrosti nudilo bivališče mnogim živalskim vrstam, predvsem žuželkam.

Pri urejanju območja so sodelovali tudi dijaki 4. letnika umetniškega oddelka likovne smeri Gimnazije Koper pod vodstvom profesorja in likovnega umetnika Mateja Kocjana. Dijaki so pod njegovim mentorstvom pripravili načrt in s tematskimi grafiti poslikali opazovališče, ki je bilo že večkrat tarča vandalov in neprimerne grafitiranja. Opazovališče je tako v novi podobi postalo prava umetnina na prostem. Poleg tega smo v okviru pilotne akcije projekta IMPRECO območje dodatno opremili z novimi informacijskimi in interpretativnimi tablami ter najpomembnejše drevesne vrste označili s posebnimi označitvenimi tablicami.

V aprilu 2020 smo izvedli čiščenje smeti na gnezditvenih otočkih znotraj lagunarnega dela rezervata. Poleg rednega tedenskega čiščenja smeti na območju pod ankaransko cesto smo organizirali tudi čiščenje morskih nanosov in ostalih smeti znotraj lagunarnega dela rezervata, katerega smo prav tako izvedli v aprilu in ob pomoči prostovoljcev.

Na izlivnem delu Are izvedli ročno čiščenje rastišča obmorskega lanu, odstranili zarast in biomaso ter vnesli nova semena obmorskega lanu. V marcu in aprilu 2020 smo nadaljevali z dosejevanjem morskega ločkovja ter čiščenjem in pripravo rastišča za vnos semen obmorske triroglje. Hkrati smo na obravnavanem območju vsaj 1x mesečno (maj – oktober) ročno odstranjevali mlade poganjke tujerodnih rastlin. V septembru 2020 smo na otočku izlivnega dela Are opravili strojno čiščenje invazivnih tujerodnih rastlin (amorfa, robinija ...) ter s čiščenjem zarasti in planiranjem zemljine izboljšali rastiščne pogoje za obmorsko trirogljo.

Preglednica 2: Prikaz in ovrednotenje načrtovanih nalog in aktivnosti v okviru cilja 2

Naloge in aktivnosti	Vir financiranja	Sodelujoči	Načrtovani kvantitativni kazalnik/ rezultat 2020	Doseženi kvantitativni kazalnik/ rezultat 2020
2.1 Upravljanje nivoja vode				
2.1.1. Nivoji v gnezditvenem obdobju	PP 153238	-	avtomatski režim: polnjenje lagune do kote +0,30 m, praznjenje lagune ob oseki do kote +0,20 m (april-avgust)	samodejni režim delovanja z nastavitvijo najvišjega in najnižjega vodostaja (+0,35 m - +0,17 m)
2.1.2. Nivoji vode v ostalih obdobjih	PP 153238		avtomatski režim (marec-april): polnjenje do kote +0,45 m, praznjenje enako kot v gnezditvi, ročni način delovanja – zapornica odprta: laguna se polni in prazni po naravnih ciklikih	upravljanje zapornice na daljavo, polnjenje in praznjenje lagune na želene kote 6x tedensko (marec-april), ročni način delovanja: laguna se polni in prazni po naravnih ciklikih (september-februar), ročno upravljanje zapornice ob povišanem plimovanju (po potrebi)
2.2. Vzdrževanje in nadgradnja objektov za urejanje vodnega režima				
2.2.1. Nadvišanje zaporničnega sistema	PP559 - SPS	DRSV, izvajalec javne službe, nadzori, koordinator za VZD	priprava projektne dokumentacije (PZI) in izvedba nadvišanja zaporničnega sistema v skladu s projektom	izvedeno v skladu s pogodbo in projektno dokumentacijo, tehnični prevzem del dne 11.12.2020
2.2.3. Redno vzdrževanje avtomatske zapornice na morskem kanalu v skladu s POV	PP 153238	-	vzporedno z nadvišanjem zaporničnega sistema	izvedeno vzdrževanje (1x letno), redno spremljanje stanja vodostajev (CNS)
2.2.4. Ostala popravila objektov za urejanje vodnega režima	PP 153238	-	po potrebi	stalno spremljanje stanja zgodovine dogodkov, popravila niso bila potrebna
2.3. Vzdrževanje lagunskih elementov				
2.3.1. Čiščenje sekundarnih kanalov in nadvišanje gnezditvenih otočkov	-	-	-	ni izvedeno, izvedbo načrtujemo v letu 2022

2.3.2. Čiščenje morskih nanosov in ostalih smeti znotraj lagunskega dela rezervata	PP 153238	prostovoljci	čiščenje morskih nanosov na površini 50000 m ² (1x letno)	2x letno izvedeno čiščenje morskih nanosov na površini 5 ha, vključno s čiščenjem gnezditvenih otočkov (2x letno)
2.4. Preprečitev motenj ter potencialne akt. za omejevanje morskih tujerodnih org. in domorodnih vrst plenilcev				
2.4.1. Zasaditev območja pod ankaransko vpadnico	Lastna dejavnost	zunanj sodelavec - botanik	vnos semen in rastlin ter izvedba ukrepov za vzpostavitev ustreznih pogojev za razvoj submediteranskega polsuhega travnika s toploljubnimi grmovnimi in drevesnimi vrstami	selektivno ročno odstranjevanje tujerodnih in ruderalnih rast. vrst, vnos semen in rastlin izbranih vrst, čiščenje zarasti
2.4.3. Poglobitev in razširitev varovalnega jarka vzdolž lagune in izboljšanje funkcije varovanja pred plenilci	—	-	-	ni izvedeno, izvedbo načrtujemo v letu 2022
2.5. Vzdrževanje vegetacije na območju med ankaransko vpadnico in robnimi habitati				
2.5.1. Priprava načrta ter vzpostavitev poznega mulčanja območja	Lastna dejavnost	—	zaključna dela in vzdrževanje s košnjo in mulčanjem po ureditvi območja med ankaransko vpadnico in učno potjo od vstopnega objekta do opazovalnega stolpa	izvedba ukrepov za vzpostavitev ustreznih pogojev za razvoj submediteranskega polsuhega travnika: mučenje (1 x letno), čistilna košnja in odstranjevanje biomase (2 x letno),
2.5.2. Dosajevanje grmovnic na zastiralnem nasipu vzdolž ankaranske vpadnice	Lastna dejavnost	—	dosaditve na ostalih delih nasipa	izvedeno, skupaj okoli 150 dreves in grmovnic
2.5.3. Mulčanje 1 m pasu ob učni poti	PP 153238	-	650 m	izvedeno: 650 m, 2x letno
2.5.4. Obrezovanje dreves in grmovnic	Lastna dejavnost	zunanj sodelavec - botanik	30 do 50 dreves in grmov	izvedeno
2.5.5. Dokončanje ureditev vstopnih točk in poti pod ank. cesto	Lastna dejavnost	podizvajalci	zasaditev grmovnic, zamenjava vrat opazovalnega stolpa, saniranje opazovališča, priprava in tisk info tabel in tablic za označitev drevesnih in grmovnih vrst	zasaditev domorodnih grmovnic in dreves (150 sadik), izvedena zamenjava vrat in sanacija opazovališča, postavljene vse table in nameščene tablice za označitev dreves
2.6. Inicialno dosajevanje pomembnih vrst slanuš				
2.6.1. Dosajevanje morskega lanu s semeni, nabranimi pri Sv. Nikolaju	PP 153238	zunanj sodelavec - botanik	vsaj 1 sejanje ter vzdrževanje obstoječega rastišča s pozno košnjo in odstranjevanjem biomase ter z odstranjevanjem zarasti	vzdrževanje obstoječega rastišča s pozno košnjo in odstranjevanjem biomase ter odstranjevanjem zarasti in tujerodnih rast. vrst (amorfa, luskasta nebina)

2.6.2. Dosajevanje morskoga ločkovja na izbrana mesta v laguni	PP 153238	zunani sodelavec - botanik	vsaj 1 sejanje ter vzdrževanje obstoječega rastišča s pozno košnjo in odstranjevanjem biomase ter z odstranjevanjem zarasti	vnos semen (3 x letno), odstranjevanje odvečne biomase in zarasti (2 x letno)
2.6.3. Dosajevanje drugih vrst po navodilih botanikov (po potrebi)	PP 153238	---	-	priprava rastišča in izvedba aktivnosti za izboljšanje rastiščnih pogojev za obmorsko triroglo, (odstranjevanje tujerodnih rastlin, odstranjevanje zarasti ...)

Cilj 3: Redno vzdrževanje in ohranjanje ugodnih ekoloških razmer na območju Jezerca

V letu 2020 smo nadaljevali z vzdrževanjem in rednim pregledovanjem stanja na preliva na jarku, ki območje Jezerca povezuje z laguno Škocjanskega zatoka. Z ohranjanjem funkcionalnosti preliva ohranjamo sladkovodni značaj območja s sestoji obrežnega trstičja ter vzdržujemo primerna življenjska okolja za ohranjanje in povečanje populacije močvirske sklednice.

Za izboljšanje ohranitvenega stanja močvirske sklednice smo izvedli aktivne ukrepe za obvladovanje okrasne gizdavke (*Trachemys scripta*) tudi na Jezercu. Podobno kot na Bertoški bonifiki in v kanalu Ara, smo odstranjevali popisano sklednico z metodo lova z vodno in plavajočo pastjo ter vodno mrežo. Skupno smo na Jezercu z pastmi opravili 368 lovnih dni in izlovili 60 okrasnih gizdavk, od tega obe podvrsti okrasne gizdavke ter njune križance. Glede na rezultate ostaja stanje na območju Jezerca zaskrbljivo, čeprav sta bili izračunana relativna številčnost 1,33 osebkov/10 lovnih dni in gostota 42,85 osebkov/ha pregledane vodne površine nižja v primerjavi z lanskim letom. Območje Jezerca je namreč zelo pomembno za močvirsko sklednico. Tekom terenskega dela smo pregledali tudi potencialne lokacije za gnezda okrasne gizdavke. Med pregledovanjem gnezditvenih območij v neposredni bližini Jezerca smo našli eno samico med kopanjem gnezda na enem izmed vrtov.

Stanje močvirske sklednice smo spremljali v okviru izvedenih ukrepov odstranjevanja invazivne okrasne gizdavke. Terensko delo in s tem ciljno pregledovanje sladkovodnega dela rezervata je bilo vezano na izlov okrasnih gizdavk. Kot glavno metodo smo uporabili metodo lova s pastmi. Skupno smo ujeli in označili 27 močvirskih sklednic. Vse smo ujeli na Jezercu. Z upoštevanjem označenih močvirskih sklednic v letu 2019 smo na območju rezervata skupno zabeležili 55 močvirskih sklednic. S Schnablovo metodo smo številčnost močvirskih sklednic ocenili na 62 (95 % interval zaupanja za normalno aproksimacijo). Glede na zbrane podatke je Jezerce najpomembnejše območje rezervata za ohranjanje močvirske sklednice.

Na Jezercu smo v vršo ujeli tudi dve samici z jajci. Glede na to, da nismo našli gnezd in ujeli osebkov v 1. starostnem razredu, ne moremo potrditi uspešnega razmnoževanja. Na podlagi pridobljenih podatkov sklepamo, da samice močvirske sklednice odlagajo jajca vsaj dvakrat letno. Glede na ujete subadultne osebke z vidnimi štirimi letnicami ocenjujemo, da je bilo razmnoževanje močvirske sklednice na območju Jezerca uspešno še leta 2017.

Podrobnejši potek terenskega dela skupaj z rezultati analize podatkov so navedeni v poročilu: **Močvirska sklednica (*Emys orbicularis*) v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok. Poročilo za leto 2020** (Leban in sod., 2021), dostopno na [:https://www.skocjanski-zatok.org/wp-content/uploads/2021/03/Porocilo_Emys_orbicularis_2020.pdf](https://www.skocjanski-zatok.org/wp-content/uploads/2021/03/Porocilo_Emys_orbicularis_2020.pdf)

V letu 2020 smo nadaljevali tudi z izvajanjem odstranjevanja tujerodnih rastlinskih vrst in izvedbo aktivnosti za pospeševanje razraščanja domorodnih grmovnih in drevesnih vrst. Na območju Jezerca se je v pasu trstičja, ki obkroža vodno telo, odstranilo bleščičo kalino (*Ligustrum lucidum*), japonsko kosteničevje (*Lonicera*

japonica) in navadno amorfo (*Amorpha fruticosa*). Vse tri invazivne vrste smo strojno odstranjevali v prvem tromesečju 2020; v obdobju med avgustom in novembrom pa smo nadaljevali z ročnim odstranjevanjem mladik bleščee kaline in navadne amorfe. Po odstranitvi tujerodnih invazivnih rastlin je potekalo zasajevanje podtaknjencev različnih vrst vrb in sicer: bele vrbe (*Salix alba*), krhke vrbe (*Salix fragilis*) in pepelnatosive vrbe (*Salix cinerea*). Izbrane vrste vrb se tudi spontano pojavljajo v rezervatu in so značilne za tovrstna območja.

Na območju Jezerca smo v okviru naravovarstvenega nadzora izvajali redne tedenske obhode na območju prisotnosti vrtničarske dejavnosti. Zoper vrtničarjem znotraj mej NRŠZ, ki niso upoštevali obvestila o prenehanju vrtničarstva in odstranitvi svoje infrastrukture na zemljiščih, je bila decembra 2019 podana prijava Inšpekciji za okolje in naravo in so v inšpekcijskem postopku. V letu 2020 smo z rednimi obhodi naravovarstvenih nadzornikov zaznali redno obdelavo zemljišč in hranjenje lokalnih mačk le na dveh lokacijah, tretja lokacija je bila zapuščena. Ključnega pomena za vzpostavitev ugodnega ohranitvenega stanja območja sta tudi nadaljevanje sodelovanja z lokalnimi akterji za pospešitev sanacije virov onesnaževanja območja s Škocjanskega hriba.

Preglednica 3: Prikaz in ovrednotenje načrtovanih nalog in aktivnosti v okviru cilja 3

Naloge in aktivnosti	Vir financiranja	Sodelujoči	Načrtovani kvantitativni kazalnik/ rezultat 2020	Doseženi kvantitativni kazalnik/ rezultat 2020
3.1 Upravljanje nivoja vode				
3.1.1. Vzdrževanje preлива vode iz Jezerca v laguno za regulacijo vodnih nivojev in zagotavljanje sladkovodnega značaja	PP 153238	-	1 x letno pregled in vzdrževanje preлива	spremljanje stanja tesnjenja zapornice v okviru naravovarstvenega nadzora (12x letno)
3.2. Preprečevanje motenj in negativnih vplivov iz okolice				
3.2.1. Komunikacija z vrtničarji za prenehanje vrtničarske dejavnosti na območju Jezerca	PP 153238		v primeru neupoštevanja pisnega obvestila o prenehanju opravljanja vrtničarske dejavnosti znotraj mej NRŠZ izdaja odločbe, izrekanje glob in nadaljevanje postopkov	v inšpekcijskem postopku od decembra 2019
3.2.2. Odstranitev vse vrtničarske infrastrukture	Lastna dejavnost	Pristojne inšpekcijske službe	sodelovanje s pristojnimi inšp. službami za odstranitev infrastrukture	inšpekcijski postopek v teku
3.2.4. Sodelovanje z lokalnimi akterji za pospešitev sanacije virov onesnaževanja Jezerca (Škocjanski hrib)	PP 153238		redna komunikacija z MOK in pristojnimi inšpekcijami	MOK pripravlja projektno dokumentacijo za sanacijo virov onesnaženja, izvedba takoj po pridobitvi sredstev (predvidoma do leta 2023)
3.3. Odstranjevanje tujerodnih vrst ter domačih in hišnih živali				
3.3.1. Odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin in izvedba aktivnosti za pospeševanje razraščanja domorodnih vrst	PP 559 - SPS	zunani sodelavec - botanik	zasaditev območja z domorodnimi grmovnimi in drevesnimi vrstami, zasenčenje rastišč tujerodnih rastlinskih vrst in preprečitev razširjanja po predhodni selektivni odstranitvi japonske kaline, japonskega kosteničevja, verlotovega pelina in lovrikovca	strojna odstranitev nadzemnih in podzemnih delov amorfe, japonskega kosteničevja in japonske kaline na V delu Jezerca

3.3.2. Izlov in odstranitev tujerodnih vrst želv v kontrolirano okolje	PP 559 - SPS	prostovoljci	nabava opreme in izdelava sončnih in plavajočih vrš, izlov, odstranjevanje in evtanazija vsaj 300 osebkov okrasnih gizdavk, nabava in postavitvev foto pasti, iskanje gnezd in odstranjevanje jajc, ozaveščanje javnosti	nabava opreme in plavajočih vrš, izdelava sončne pasti, opravljenih 368 lovnih dni (1 dan/1 past), odstranjevanje in evtanazija 60 osebkov okrasnih gizdavk, nabava in postavitvev foto pasti, odstranjeno 1 gnezdo okrasne gizdavke, ozaveščanje javnosti
3.3.3. Komunikacija z vrtničkarji za odstranitev domačih živali z območja Jezerca	PP 153238		št. komunikacij po potrebi, ob neupoštevanju izrekanje glob	redno izvajanje
3.4. Upravljanje vegetacije				
3.4.2. Dosajevanje grmovnic po potrebi	PP 559 - SPS	zunanjisodelavec - botanik	zasaditev vrbovja (po potrebi)	zasaditev vrbovja – okoli 125 potaknjencev, ročno odstranjevanje mladik tujerodnih rastlin (3 x letno)
3.4.3. Čiščenje vegetacije na obrežju Jezerca (ustvarjanje golih površin za močvirsko sklednico)	PP 559 - SPS	zunanjisodelavec - botanik	čiščenje obrežne vegetacije in ustvarjanje golih površin za močvirsko sklednico – ukrep bo potekal hkrati z aktivnostjo 3.4.2.	čiščenje obrežne vegetacije in ustvarjanje golih površin za močvirsko sklednico – ukrep je potekal hkrati z aktivnostjo 3.4.2.

Cilj 4: Trajno preprečevanje motenj in dostopa plenilcev na območje močvirja južno od izliva Badaševice

Na rednih obhodih naravovarstvenih nadzornikov je bilo ugotovljeno, da je nelegalno zatočišče domačih živali na tem območju opuščeno. V letu 2020 smo stanje obravnavanega območja spremljali vsaj 1x mesečno in mačk nismo več opazili, zato nadaljevanje sodelovanja z MO Koper, VURS ter Obalnim društvom proti mučenju živali za odstranitev neuradnega zatočišča oziroma preselitev teh mačk v primeren azil ni več potrebno.

Za odkup zemljišča v lasti Telekom Slovenije (nova parcelna št. 3884/18, k.o. 2604 Bertoki), ki je bilo z Uredbo o naravnem rezervatu leta 2013 vključeno v meje zavarovanega območja, je bilo v letu 2020, na proračunski postavki 160373 Stvarno premoženje - sredstva kupnine od prodaje državnega premoženja, NRP 2550-20-0005 Odkup zemljišča v NRŠZ, zagotovljenih 16.000,00 €.

Z namenom odkupa vodnih zemljišč, ki ležijo na območju NRŠZ (prodajalec: Telekom, kupec: Republika Slovenija), je v letu 2019 prišlo do razparcelacije zemljišča št. 3884/3 v k. o. 2604 Bertoki v izmeri 8574 m². Nastala je nova parcela št. 3884/18 v izmeri 3583 m². V letu 2018 je bila narejena cenitev predmetnega zemljišča, ki je bilo takrat še del parcele s številko 3884/3 (Franc Plazar, sodni izvedenec za gradbeništvo). Pri odmeri zemljišč za namen odkupa, ki jo je izvedlo podjetje GEMAR d. o. o. je bilo ugotovljeno, da je vodnih zemljišč v naravi 3585 m².

Lastnik zemljišča Telekom Slovenije d.d. je na MOP dne 18.11.2020 na podlagi določil Zakona o ohranjanju narave posredoval Ponudbo za prodajo zemljišča, parc. št. 3884/18, k.o. Bertoki, na zavarovanem območju, ki se nahaja na zavarovanem območju »Naravni rezervat Škocjanski zatok« v MO Koper, v višini 14.340,00 €. V osnutku kupoprodajne pogodbe z dne 12.11.2020 je bilo navedeno, da je predmetno zemljišče po osnovni namenski rabi vodno zemljišče. Iz potrdila o namenski rabi zemljišča MO Koper št. 3502-2449/2020-2 z dne 23.10.2020, ki je bilo priloženo ponudbi, pa izhaja, da gre za stavbno zemljišče (območje centralnih dejavnosti), čeprav je v naravi vodno zemljišče na območju NRŠZ. Enak podatek je tudi na prostorskem portalu Prostor (GURS). Iz odgovora Oddelka za prostorsko načrtovanje in urejanje prostora pri MO Koper z

dne 3.12.2020, ki nam je bil s strani ARSO posredovan v vednost sledi, da namenska raba obravnavne parcele tudi v novem prostorskem načrtu MO Koper, ki je predviden za leto 2021, ne bo sledila dejanski rabi.

Zaradi zgoraj navedenega je Telekom Slovenije umaknil ponudbo za prodajo zemljišča, parc. št. 3884/18, k.o. Bertoki, ki se nahaja znotraj mej NRŠZ. Ob javni razgrnitvi osnutka OPN-ja, ki je predvidena v letu 2021 bomo v sodelovanju z ZRSVN, območna enota Piran podali pripombe glede dejanske in namenske rabe zemljišča, parc. št. 3884/18, k.o. Bertoki. Sredstva za odkup obravnavanega zemljišča se prenesejo v leto 2021.

Preglednica 4: Prikaz in ovrednotenje načrtovanih nalog in aktivnosti v okviru cilja 4

Naloge in aktivnosti	Vir financiranja	Sodelujoči	Načrtovani kvantitativni kazalnik/ rezultat 2020	Doseženi kvantitativni kazalnik/ rezultat 2020
4.3. Odkup zemljišč na območju sladkovodnega močvirja pri Telekomu				
4.3.2. Sodelovanje pri odkupih zemljišč od lastnikov, ki so temu naklonjeni (npr. Telekom), s strani države	PP 160373 - Stvarno premoženje za odkupe zemljišč	MOP/ ARSO	odkup parcele št. 3884/18, k.o. 2604 Bertoki, vpis lastništva RS v ZK	ni izvedeno, odkup zemljišča predvidoma v letu 2021

Cilj 5: Spremljanje in analiziranje stanja naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti ter upravljanje podatkovnih zbirk, ki se nanašajo na NRŠZ

Rezultati dolgoročnega izvajanja monitoringa so najboljša povratna informacija o uspešnosti sanacijskih in renaturacijskih ukrepov ter upravljanja naravnega rezervata. Dosedanje spremljanje stanja naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti NRŠZ je večinoma pokazalo ugodne rezultate, ki so posledica obnove območja ter ustreznega upravljanja v preteklih letih. Za doseganje cilja 5 smo v letu 2020, skladno z načrtom upravljanja in v okviru finančnih zmožnosti, izvedli sledeče aktivnosti:

- nadaljevanje rednega spremljanja stanja habitatnih tipov sladkovodnega dela rezervata s hkratnim monitoringom razširjenosti tujerodnih vrst,
- redno spremljanje stanja ptic po ustaljeni metodologiji ter v skladu s protokolom spremljanja stanja in varstva biotske raznovrstnosti (tedenski popisi celotnega območja, dnevni popisi, kartirni popisi gnezdk, posebni popisi), z rednim vnosom podatkov, njihovo digitalizacijo in obdelavo ter pripravo upravljaljskih izhodišč in ustreznih objav,
- spremljanje stanja in nadaljevanje inventarizacije najpomembnejših skupin (herpetofavna s poudarkom na močvirski sklednici, metulji in netopirji) smo delno izvajali v okviru naravovarstvenega nadzora ter z vključevanjem prostovoljcev DOPPS. Na vključevanju prostovoljcev temelji tudi del metode za monitoring živega sveta, ki je bil v letu 2019 izveden v okviru projekta IMPRECO, kjer so bile izbrane: 4 vrste ptic, ki na območju rezervata gnezdijo (navadna čigra, polojnik, čapljica, mokož), 2 vrsti plazilcev (močvirska sklednica in primorska kuščarica), 2 vrsti dvoživk (zelena rega in navadni pupek), 1 vrsta metulja - cinobrasti medvedek ter kopenski polž ozki vrtenec. Kolikor je bilo mogoče, smo monitoring v taki obliki nadaljevali tudi v letu 2020.
- spremljanje stanja in številčnosti plenilcev in tujerodnih vrst živali na območju NRŠZ in njegove bližnje okolice,
- spremljanje enostavnih parametrov kakovosti vode, sodelovanje z ARSO in DRSV pri spremljanju zahtevnih parametrov kakovosti vode, spremljanje stanja vodostaja na morski zapornici, vodomernih latah in mareografu za namene sprotnih prilagoditev upravljanja.

V letu 2020 smo v NRŠZ med rednim spremljanjem stanja ptic potrdili gnezditve sabljarke (*Recurvirostra avosetta*) – 3 pari v laguni (v letu 2019 je gnezdil le 1 par), prvič po letu 2008 pa se je med gnezditke ponovno vrnil tudi beločeli deževnik (*Charadrius alexandrinus*) - v poslani laguni smo našli eno gnezdo in opazovali do šest osebkov te redke vrste.

V okviru popisa nočnih metuljev smo izvedli natančnejši popis dveh vrst z rdečega seznama metuljev Slovenije in sicer cinobrastega medvedka (*Tyria jacobaea*, projekt IMPRECO) in vrbovega veščca (*Proserpinus proserpina*) – opravili smo popise njihovih gosenic in hranilnih rastlin.

V okviru izvedenih ukrepov za preprečevanje in obvladovanje vnosa in širjenja okrasne gizdavke je bil namen pridobiti tudi podatke o pojavljanju močvirske sklednice, ki je bila na območju rezervata potrjena že leta 1995 (Tome, 1996; DOPPS, 2012). Ciljno pregledovanje rezervata je bilo vezano na izlov okrasne gizdavke. V letu 2020 smo v postavljene vrše ujeli 55 močvirskih sklednic, 27 je bilo označenih na novo, in potrdili prisotnost vrste na Jezercu in v močvirju Bertoške bonifike. Največ močvirskih sklednic smo ujeli na Jezercu (24) in manj na Bertoški bonifiki (4). Iz podatkov o številu ujetih osebkov in zbranih podatkov iz preteklih sistematičnih raziskav ter naključnih opazovanj, je za ohranjanje močvirske sklednice na tem prostoru najpomembnejše Jezerce. V letu 2021 bomo nadaljevali s spremljanjem stanja. Za dolgoročno ohranjanje močvirske sklednice je treba vključiti vse vidike varstva vrste, torej sprejeti ustrezne ukrepe tako za ohranjanje primernega življenjskega prostora kot ohranjanje njene populacije.

Podrobnejši potek terenskega dela skupaj z rezultati analize podatkov so navedeni v poročilu: **Močvirska sklednica (*Emys orbicularis*) v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok. Poročilo za leto 2020** (Leban in sod., 2021), dostopno na [:https://www.skocjanski-zatok.org/wp-content/uploads/2021/03/Porocilo_Emys_orbicularis_2020.pdf](https://www.skocjanski-zatok.org/wp-content/uploads/2021/03/Porocilo_Emys_orbicularis_2020.pdf)

V prvi polovici leta 2020 smo na območju Bertoške bonifike namestili meteorološko postajo za spremljanje stanja osnovnih vremenskih parametrov, in sicer temperature, vlažnosti zraka, smeri in moči vetra, UV indeks, osončenje, količino padavin in evapotranspiracijo. Postaja je bila kupljena v letu 2019 iz sredstev Sklada za podnebne spremembe.

Konec leta 2020 smo kupili ultrazvočni mikrofona za (samostojno) spremljanje stanja netopirjev in sita z okenci različnih velikosti za vzorčenje in spremljanje prisotnosti ozkega vretenca (*Vertigo angustior*).

Preglednica 5: Prikaz in ovrednotenje načrtovanih nalog in aktivnosti v okviru cilja 5

Naloge in aktivnosti	Vir financiranja	Sodelujoči	Načrtovani kvantitativni kazalnik/ rezultat 2020	Doseženi kvantitativni kazalnik/ rezultat 2020
5.1 Redni monitoring				
5.1.1. Nabava opreme za monitoring	PP 559 – SPS/ lastna dejavnost		SPS: nabava prikolice za prevoz kanujev, 2 kanuja z vesli in montaža meteoroloških postaj, PC za hrambo podatkov spremljanja podnebnih dejavnikov, lastna dej.: oprema za izvedbo monitoringa (GPS, stojalo, detektor netopirjev)	nabavljeno iz SPS: prikolica za prevoz kanujev, kanu z vesli, montaža meteorološke postaje, PC za hrambo podatkov; lastna dej.: nakup sit za vzorčenje ozkega vretenca in ultrazvočnega mikrofona za popis netopirjev
5.1.2. Monitoring ptic	PP 153238	-	52 tedenskih popisov, 4 kartirni popisi gnezdičk, 10 do 15 posebnih popisov gnezdičk s kanujem, 15 do 20 dni spremljanja stanja selivk z obročkanjem	55 tedenskih popisov, 4 kartirni popisi gnezdičk, 3 posebni popisi gnezdičk s kanujem, 1 obročkanje za spremljanje stanja selivk (izvedel strokovnjak iz PMS)
5.1.3. Monitoring herpetofavne	PP / lastna dejavnost	prostovoljci	Vsaj 4 popisi, beleženje naključnih opazovanj/ 1 poročilo ,	v okviru projekta IMPRECO izvedeni 4 popisi na izbranih poligonih (ciljno za primorsko kuščarico in zeleno rego) in redno beleženje naključnih

				opazovanj (zaposleni in prostovoljci)
5.1.6. Monitoring močvirske sklednice	PP 559 - SPS		spremljanje stanja ob izlovu tujerodnih vrst želv v obdobju od marca do novembra	27 na novo označenih močvirskih sklednic, skupno 55 (2019, 2020); ocenjena populacija na 62
5.1.9. Monitoring metuljev in nadaljevanje inventarizacije	PP 153238	nadzor strokovnjaka pri popisu nočnih metuljev	vsaj 4 popisi dnevnih metuljev po metodologiji/1 poročilo	izvedeni 3 popisi dnevnih metuljev po ustaljeni metodologiji, popis cinobrastega medvedka (projekt IMPRECO) in sprotne beleženje naključnih opazovanj (zaposleni in prostovoljci)
5.1.11. Monitoring ozkega vrtenca	PP 153238	nadzor strokovnjaka	nakup sit za vzorčenje ozkega vrtenca	monitoring ni bil izveden, ker je bila oprema za vzorčenje nabavljena konec leta 2020 (prepozno za popis)
5.1.12. Monitoring netopirjev	PP 153238	nadzor strokovnjaka	-	izveden 1 popis v sodelovanju s Slovenskim društvom za proučevanje in varstvo netopirjev, oprema za samostojne popise je bila nabavljena konec leta 2020
5.1.13 Spremljanje stanja in številčnosti tujerodnih vrst živali na območju NRŠZ in njegove bližnje okolice	PP /lastna dejavnost	-	sprotno beleženje opažanj	izvedeno sprotno beleženje naključnih opažanj in podatki (poročilo) zbrani v okviru ukrepov za prispevanje k blaženju in prilagajanju podnebnih sprememb – odstranitev invazivnih tujerodnih vrst želv
5.1.14 Spremljanje stanja in številčnosti plenilcev na območju NRŠZ in njegove bližnje okolice	PP / lastna dejavnost	-	sprotno beleženje opažanj	izvedeno sprotno beleženje naključnih opažanj, na območju Bertoške bonifike konec leta 2020 izlovljene 3 mačke
5.2. Kartiranje habitatnih tipov in monitoring tujerodnih vrst rastlin				
5.2.1. Kartiranje sladkovodnih habitatnih tipov	PP 153238	zunanji sodelavec - botanik	1x kartiranje na celotnem območju sladkovodnega dela NRŠZ/ ca 25 ha/ 1 poročilo	izvedeno kartiranje na sladkovodnem delu/ 1 poročilo
5.2.4 Monitoring razširjenosti tujerodnih vrst rastlin	PP 153238	zunanji sodelavec - botanik	sprotno spremljanje ob kartiranju in dosajevanju	redno spremljanje in beleženje ob izvajanju kartiranja sladkovodnega dela
5.3. Raziskave stanja NV in biotske raznovrstnosti				
5.3.3 Spremljanje stanja NV z ovrednotenjem podatkov, zbranih v okviru drugih nalog in aktivnosti v okviru cilja 5	PP 153238	ZRSVN	1 ocena stanja NV/posodobitev	izvedeno v sodelovanju z ZRSVN OE Piran, posredovana 1 posodobitev in 2 oceni stanja NV
5.4. Upravljanje podatkovne zbirke NRŠZ				
5.4.1. Redni vnos in digitalizacija podatkov	PP 153238	-	52 tedenskih popisov v bazo Wildlife Recorder, digitalizacija	55 tedenskih popisov in vsa naključna opazovanja vnesena v bazo Wildlife

			kartirnih in posebnih popisov gnezdilk	Recorder, digitalizacija kartirnih in posebnih popisov gnezdilk
5.4.2. Obdelave podatkov	PP 153238	-	obdelani vsi podatki	podatki delno obdelani
5.4.3. Priprava upravljavskih izhodišč	PP 153238	-	po potrebi (v primeru sprememb)	ni bilo potrebno
5.4.4. Priprava poročil in člankov, objav na spletu	PP 153238	-	vsaj 1 objava	41 spletnih novic na temo spremljanja stanja živ. in rast. vrst, več kot 49 FB objav/novic, 4 novice v reviji Svet ptic, 1 objava v strokovni reviji Acrocephalus
5.5. Spremljanje kakovosti in nivojev vode				
5.5.1. Spremljanje enostavnih parametrov kakovosti vode	PP 153238	-	12 popisov/ 1 poročilo, redni servis multifunkc. aparata, nakup tekočin za umerjanje aparata	izvedenih 12 popisov/ 1 poročilo; nabavljene tekočine za redno umerjanje aparata
5.5.2. Sodelovanje z ARSO pri spremljanju zahtevnih parametrov kakovosti vode	ARSO	ARSO	12 popisov/ 1 poročilo (pogojno, ARSO-državni monitoring)	izvedenih 12 popisov in podatki objavljeni na spletni strani ARSO
5.5.4 Spremljanje stanja vodostaja na zapornici, vodomernih latak in mareografu	PP 153238	-	redno spremljanje ob terenskih obhodih nadzornikov	redno spremljanje in beleženje stanja ob obhodih nadzornikov
5.6. Priprava poročil o stanju NRŠZ				
5.6.1. Priprava poročil o aktivnostih, ki jih izvaja upravljavalec	PP 153238	-	1 poročilo	1 poročilo
5.6.2. Pregled poročil podizvajalcev monitoringa in raziskav in vključevanje njihovih rezultatov in priporočil v nadaljnje upravljanje	PP 153238	-	pregled poročil glede na izvedene monitoringe/ kartiranje (pogojno)	izvedeno v okviru projekta IMPREGO in rezultati vključeni v upravljalvske naloge

Cilj 6: Zagotavljanje primerne količine in kakovosti vode ter omejevanje negativnih vplivov hrupa in svetlobnega onesnaževanja iz okolice na naravni rezervat

V sodelovanju z DRSV, ARSO, MO Koper smo skrbeli za stalno izvedbo ukrepov za doseganje najvišje kakovosti vod, ki se stekajo na območje NRŠZ, zagotavljanju poplavne varnosti območja, preprečevanju negativnih vplivov hrupa in svetlobnega onesnaževanja ter aktivnemu vključevanju lokalnih deležnikov v reševanje lokalnih problemov. Še posebej pomembno je bilo delo v okviru neformalne skupne delovne skupine (JTF), ki je bila ustanovljena marca 2019 v okviru projekta IMPREGO. V letu 2020 so bila izvedena bila 3 srečanja (eno v prostorih centra za obiskovalce, pred razglasitvijo epidemije in dva na daljavo, preko videoplatforme ZOOM). Eden izmed pomembnejših rezultatov njihovega dela oz. sodelovanja z MO Koper je bila uspešna vzpostavitev nove linije mestnega avtobusnega prometa (el. avtobus, linija 10), ki je povezala mestno jedro Kopa z GORC Sermin in tako omogočila številnim obiskovalcem lažji dostop do NRŠZ. Avtobusna linija je pričela z obratovanjem 1.9.2020.

V letu 2020 smo nadaljevali z aktivnostmi za sprejetje in formalizacijo poslovnikov oziroma načrtov ukrepanja, od katerih so nekateri že skoraj v celoti usklajeni in sprejeti (Poslovník o obveščanju v primeru onesnaženj, Načrt ukrepanja in odprave posledic večjih izlitijs nafte in naftnih derivatov na prostoživeče ptice),

drugi pa so še vedno v fazi usklajevanja (Poslovnik o pretokih vode po levem razbremenilniku Rižane – Ari). V letu 2020 smo redno preverjali stanje čiščenja plavajoče morske baraže na morskem kanalu v Luki Koper z namenom preprečitve donosa plavajočih odpadkov na območje polslane lagune. Izvajamo tudi redni mesečni nadzor kakovosti vode na območju celotnega rezervata.

V skladu z Zapisnikom o tehničnem prevzemu izvedenih del: Sanacija vodnega praga na Ari in Nadgradnja zapornice na morskem kanalu z dne 11.12.2020, bomo v letu 2021, v sodelovanju s predstavniki DRSV in izvajalci javne službe varstva voda – VGP Drava Ptuj, pristopili k izdelavi načrta upravljanja zapornic na razbremenilniku Rižane, Ari in morskem kanalu.

V okviru naravovarstvene službe smo v marcu, juniju in oktobru opravili pregled struge Are gorvodno do zaporničnega sistema pri Turku. Večjih posebnosti nismo opazili. Ob vsakem znižanju gladine vode v Ari smo obvestili rečnega nadzornika, ki je v primeru zadostnega vodostaja v Rižani povečal dotok sladke vode po kanalu 22, ki poteka mimo zaporničnega sistema pri Turku. Napajanje s sladko vodo preko zaporničnega sistema v prvi polovici leta 2020 ni bilo mogoče zaradi okvare na mehkem jezcu v Rižani. Posebno skrb smo namenjali tudi upravljanju vodostajev ob obilnejšem deževju in povišanem plimovanju. Z nadgradnjo praga na Ari z zaporničnim sistemom in nadvišanjem zapornice na morskem kanalu se je bistveno izboljšala tudi poplavna varnost območja rezervata in okolice. Sistem se je izkazal kot učinkovit v primeru dolgotrajnega deževja in ekstremno visokih plim v drugi polovici decembra 2020. Z upravljanjem zapornice na morskem kanalu smo vzdrževali nizek vodostaj in posledično zagotavljali dovolj veliko retenzijo v laguni, odprt zapornični sistem na Ari pa je istočasno omogočal večje pretoke vode iz Rižane v laguno naravnega rezervata.

Na področju varstva pred hrupom in izgradnje protihrupne ograje ter varovalnega nasipa vzdolž bertoške vpadnice bomo nadaljevali s sodelovanjem z MO Koper in drugimi akterji pri izgradnji drugega pasu bertoške in protihrupne zaščite naravnega rezervata vzdolž bertoške ceste. V zvezi z negativnimi vplivi iz okolice naravnega rezervata bomo v letu 2021 nadaljevali s sodelovanjem s pristojno inšpekcijsko službo.

Preglednica 6: Prikaz in ovrednotenje načrtovanih nalog in aktivnosti v okviru cilja 6

Naloge in aktivnosti	Vir financiranja	Sodelujoči	Načrtovani kvantitativni kazalnik/ rezultat 2020	Doseženi kvantitativni kazalnik/ rezultat 2020
6.1 Zagotavljanje zadostnih dotokov vode najvišjih standardov kakovosti				
6.1.1. Sodelovanje z ARSO in lokalnimi akterji za pospešitev sprejema protokola pretokov vode po Ari za celoletno obdobje s sistemom obveščanja	PP 153238	-	sprejet pisni protokol	načrt upravljanja zapornic na razbremenilniku Rižane, Ari in morskem kanalu v pripravi
6.1.2. Redno usklajevanje med izvajanjem protokola z izvajalcem javne VG službe/ rečnim nadzornikom in drugimi odjemalci	PP 153238	-	redne komunikacije ob spremembah režima	redne komunikacije ob spremembah vodnega režima
6.1.3. Sodelovanje s SVOM, Luko Koper in ostalimi lokalnimi akterji v smeri preprečevanja vpliva potencialnih onesnaženj v pristanišču na akvatorij Škocjanskega zatoka	PP 153238	SVOM, Luka Koper, Center za obveščanje	vsaj 4 terenski ogledi stanja/ zabeleške	1 komunikacija in 5 terenskih ogledov stanja plavajoče baraže na morskem kanalu

6.1.4. Sodelovanje v evropski organizaciji Sea Alarm Foundation	PP/projektno	druge evropske države	spremljanje novic/po potrebi komunikacija	redno spremljanje, prejetih 7 novic
6.1.5. Sodelovanje z URSZR in redna usposabljanja v okviru Načrta ukrepanja in odprave posledic večjih izlitiij nafte in naftnih derivatov na prostoživeče ptice (po potrebi)	URSZR	URSZR	redne komunikacije in sodelovanje ob morebitnem onesnaženju / zabeležke	ni bilo nobenih aktivnosti
6.2. Sodelovanje z MOK in lokalnimi akterji za stalno izvedbo ukrepov za doseganje najvišje kakovosti industrijskih, komunalnih in padavinskih odpadnih vod, ki se stekajo neposredno v naravni rezervat ali v pritoke (Ara, morje)				
6.2.1. Aktivno vzpodbujanje odgovornih akterjev/ onesnaževalcev za čim prejšnjo sanacijo stanja problematičnih izpustov	PP 153238	odgovorni akterji, strokovni zavod	2 komunikaciji/ zabeležke	nismo izvajali, MOK pripravlja projektno dokumentacijo z izvedbo po pridobitvi sredstev, predvidoma do leta 2023
6.2.2. Angažiranje drugih odgovornih javnih služb, npr. inšpekcije za okolje	PP 153238	druge odgovorne javne službe	po potrebi	ni bilo potrebno, ker kršitev nismo zaznali
6.3. Preprečevanje negativnih vplivov hrupa				
6.3.2. Iskanje drugih rešitev za zagotovitev aktivne protihrupne zaščite vzdolž območja za obiskovalce pod bertoško vpadnico	PP/ projektno	MOK, strokovni zavod, Odbor, drugi akterji	sodelovanje z MOK in projektanti pri izvedbi PHO in varovalnega nasipa ob širitvi Bertoške vpadnice	sodelovanje vzpostavljeno vendar v letu 2020 ni bilo posebnih aktivnosti na tem področju
6.4. Preprečevanje negativnih vplivov svetlobnega onesnaževanja				
6.4.1. Aktivno vzpodbujanje odgovornih akterjev/ onesnaževalcev za čim prejšnjo sanacijo stanja in uskladitvijo osvetljevanja z zakonodajnimi omejitvami	PP 153238	strokovni zavod, Odbor, inšpekcija, lokalni akterji	terenski pregled stanja, ukrepanje po potrebi	nismo izvajali zaradi izvajanja drugih prioritarnih aktivnosti
6.5. Ozaveščanje in aktivno vključevanje lokalnih akterjev				
6.5.1. Ozaveščanje, opozarjanje in podajanje predlogov za preventivne in kurativne aktivnosti, namenjene preprečevanju in sanaciji	PP 153238	strokovni zavod, Odbor	1 komunikacija/ zabeležka	izvedena ureditev mestne vstopne točke pod ankaransko vpadnico

negativnih vplivov iz okolice

6.5.2. Obveščanje in aktivno vključevanje Odbora NRŠZ pri reševanju lokalnih problemov	PP 153238	Odbor	vsaj 1 seja	redno obveščanje Odbora na sejah NRŠZ
6.5.3. Aktivno vključevanje deležnikov, zainteresiranih javnosti in posameznikov pri reševanju lokalnih problemov	PP 153238	lokalni deležniki, zainteresirana javnost	sodelovanje deležnikov v okviru skupne delovne skupine, ustanovljene v okviru projekta IMPRECO	redno delovanje neformalne skupne delovne skupine deležnikov v okviru projekta IMPRECO, izvedene 3 seje

Cilj 7: Zagotavljanje uresničevanja varstvenega režima in varstvenih usmeritev (neposredni nadzor v naravi ter druge potrebne oblike nadzora)

Delo naravovarstvenih nadzornikov NRŠZ je v letu 2020 vključevalo sledeče naloge:

- neposredni nadzor v naravi, ki zajema spremljanje stanja v obliki rednih dnevniških obhodov območja, nadzor nad izvajanjem varstvenega režima in pogojev obiskovanja, ugotavljanje dejanskega stanja pri kršitvah skupaj z opozarjanjem in ozaveščanjem kršilcev varstvenega režima ter izrekanjem glob ob večjih ali ponovljenih kršitvah in obveščanje pristojnih inšpekcijskih organov in policije,
- spremljanje stanja naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti,
- občasni obhodi po okolici rezervata zaradi preveritve obstoječih in novih virov ogrožanja ter konkretnih groženj za naravni rezervat,
- nadzor nad vzdrževalnimi deli znotraj meja rezervata, predvsem nad izvedbo del vseh drugih javnih služb znotraj ali na meji naravnega rezervata (v kolikor bodo ta potekala),
- priprava poročil in obveščanje nadrejenih in ministrstva o kršitvah, izrečenih opozorilih in globah kot tudi virih ogrožanja in grožnjah, ki se pojavljajo izven meja območja,
- nadzor, omejevanje in odstranjevanje tujerodnih invazivnih vrst,
- vzpostavitev informacijskega sistema za podporo delu prekrškovnih organov in
- redno izobraževanje nadzornikov za zagotavljanje delovanja s polnimi pooblastili.

Vse naštetе aktivnosti so se izvajale skladno z organizirano nadzorno službo in v okviru pristojnosti, ki jih imajo naravovarstveni nadzorniki po Zakonu o ohranjanju narave (Uradni list, RS, št. 96/04 in nad.) ter pooblastil po Zakonu o prekrških (Uradni list RS, št. 29/11 in nad.). V NRŠZ so v letu 2020 stalno delovali tri naravovarstveni in ena prostovoljna nadzornica (zaposlena sodelavka). Dodatno je ekipi pri spremljanju kršitev na terenu in rednih naravovarstvenih obhodih pomagala zaposlena sodelavka Kim Ferjančič, ki je v letu 2019 opravila usposabljanje za prostovoljnega nadzornika.

Dodatnih usposabljanj za naravovarstvene nadzornike v letu 2020 ni bilo, smo pa naravovarstveni nadzor po ponovnem odprtju rezervata za obiskovalce zaradi epidemije Covid-19 povečali z namenom boljše ozaveščenosti obiskovalcev pri upoštevanju pravil obiskovanja in pravil za zaježitev širjenja novega koronavirusa.

V decembru 2020 smo se sestali z vodji policijskega okoliša Koper in Bertoki ter se dogovorili za nadaljnje sodelovanje in podporo pri izvajanju naravovarstvenega nadzora.

V sodelovanju s podjetjem Inpores d.o.o. je vzpostavitev mobilne aplikacije za podporo delu prekrškovnih organov v zaključni fazi. V slednjem je bila sklenjena tudi pogodba za oddaljen dostop v državno omrežje HKOM med DOPPS kot prekrškovnim organom in Ministrstvom za javno upravo. V 2021 je v organizaciji podjetja Inpores d.o.o. načrtovano izobraževanje za uporabo aplikacije v praksi z uporabo prenosnega tiskalnika za izdajo opozoril ter glob pri ugotavljanju kršitev. Prevod besedil v italijanski jezik kot nujen korak na dvojezičnem območju izvajanja nadzora je v zaključni fazi.

Preglednica 7: Prikaz in ovrednotenje načrtovanih nalog in aktivnosti v okviru cilja 7

Naloge in aktivnosti	Vir financiranja	Sodelujoči	Načrtovani kvantitativni kazalnik/ rezultat 2020	Doseženi kvantitativni kazalnik/ rezultat 2020
7.1 Naravovarstveni nadzor nad upoštevanjem varstvenega režima in usmeritev, opozarjanje in ozaveščanje kršilcev ter izrekanje glob in nadaljevanje postopkov, ki jih izvajajo drugi pooblaščenici izvajalci				
7.1.1. Redni dnevni obhodi po učnih poteh z namenom nadzora nad upoštevanjem varstvenega režima, predvsem pogojev obiskovanja	PP 153238	-	vsaj en obhod dnevno	opravljenih 150 rednih dnevnih obhodov (zaradi zaprtega rezervata v času karantenskih ukrepov)
7.1.2. Redni tedenski in manj pogosti obhodi po ključnih, bolj oddaljenih delih naravnega rezervata, namenjeni nadzoru nad upoštevanjem varstvenega režima	PP 153238	-	vsaj en obhod tedensko	opravljenih 40 rednih tedenskih obhodov po bolj oddaljenih delih NRŠZ
7.1.3. Opozarjanje in ozaveščanje kršiteljev režima kot tudi oseb, ki sicer režima ne kršijo, a njihovo vedenje ni primerno	PP 153238	-	po potrebi	ozaveščanje obiskovalcev o pravilih vedenja v NR, izrečenih 280 ustnih opozoril
7.1.4. Izrekanje glob v primerih ponovitev kršitev varstvenega režima in v drugih primerih, ko opozorilo ni dovolj	PP 153238	-	prevod zadnjega dela pravnih podlag v it. jezik	ni bilo potrebno
7.1.5. Vključevanje policije in inšpekcijskih služb v primeru hujših kršitev	PP 153238	-	po potrebi	1 inšpekcijski postopek v izvajanju – vrtičarska dejavnost znotraj meja NRŠZ; decembra 2020 sestanek z vodji policijskega okoliša Bertoki in Koper ter dogovor o sodelovanju
7.1.6. Občasni obhodi po okolici NRŠZ z namenom preverbe obstoječih in novih virov ogrožanja in konkretnih groženj za naravni rezervat	PP 153238	-	en obhod mesečno	opravljenih skupno 12 občasni obhodov

7.1.7. Priprava poročil in obveščanje nadrejenih in ministrstva o kršitvah, izrečenih opozorilih in globah, kot tudi virih ogrožanja in grožnjah, ki se pojavljajo izven NRŠZ	PP 153238	-	dnevno obveščanje po potrebi	občasno obveščanje po potrebi
7.1.9. Opremljenost nadzorne službe z električnimi vozili	PP 153238	-	zavarovanje in redno vzdrževanje električnega vozila Renault Zoe	opravljen redni letni servis ter podaljšana registracija in zavarovanje el. vozila Renault Zoe
7.2. Nadzor med gradnjo objektov in vsemi drugimi, npr. vzdrževalnimi deli, v naravnem rezervatu in njegovi neposredni okolici				
7.2.1. Nadzor nad gradnjo objektov v NRŠZ	PP 153238	MOP	nadzor pri nadaljevanju sanacije napak na objektih (180 ur)	izvedba aktivnosti za sanacijo osrednje opazovalnice (sod. pri pripravi poročila o stanju kovinskih-spojnih elementov in projekta sanacije s popisom) – redno sodelovanje z izbranim izvedencem in Biotehniško fakulteto
7.2.2. Nadzor nad drugimi vzdrževalnimi deli v NRŠZ (npr. sanacija praga na Ari, izgradnja aktivne PHO, itd.)	PP 153238	investitor, podizvajalci, drugi nadzori	ustrezno št. poročil nadzora (po potrebi)	izvedeno, stalna prisotnost NN ob izvedbi sanacije praga na Ari in nadvišanju zapornice na morskem kanalu, stalen NN pri čiščenju dovodnih jarkov in strojnem odstranjevanju tujerodnih vrst
7.2.3. Nadzor nad gradbenimi in vzdrževalnimi deli v cestnem varovalnem pasu znotraj ali na meji NRŠZ	PP 153238	investitor, podizvajalci, drugi nadzori	ustrezno št. poročil nadzora (po potrebi)	nadzora nismo izvajali, ker izvedbe tovrstnih del v letu 2020 nismo izvajali
7.2.4. Nadzor med izvedbo del vseh drugih javnih služb (na področju urejanja voda, vzdrževanje meteornih prepustov), ki so dovoljena kot izjeme od varstvenih režimov	PP 153238	investitor, podizvajalci, drugi nadzori	ustrezno št. poročil nadzora (po potrebi)	stalen nadzor pri čiščenju jarkov 11, 12 in 19 in obrobne jarka 1
7.3. Redno izobraževanje nadzornikov in sodelovanje v širših organizacijah nadzornikov				
7.3.1. Izobraževanje za naravovarstvene nadzornike za pooblastilo po ZON	PP 153238	ministrstvo	skupaj 4 nadzorniki s pooblastilom po ZON	izobraževanja se niso izvajala

Cilj 8: Omogočanje spoznavanja naravne vrednote in biotske raznovrstnosti ter doživljanja narave na način, ki naravo postavlja v središče pozornosti in privzgaja spoštljiv odnos ter odgovorno vedenje do nje

Aktivnosti in naloge v okviru cilja 8, ki je največji meri osredotočen na upravljanje obiska, so bile v letu 2020 zaradi pandemije COVID-19 izvedene v zelo okrnjenem obsegu oziroma jih ni bilo možno izvajati v času zaprtja NRŠZ (karantena) v dveh terminih: od 15.3. do 21.5.2020 in od 30.10. do 31.12.2020. Že pred zaprtjem NRŠZ smo zaradi naraščajoče bojazni pred širjenjem nalezljive bolezni COVID-19 zabeležili večje število odpovedi že najavljenih skupin oziroma prestativte datumov vodenj in drugih programov na kasnejše obdobje (iz pomladanskega obdobja na jesensko – zimsko ali v naslednje leto). Temu posledično je bilo v letu 2020 (glede na pretekla leta) zabeleženo manjše število obiskovalcev na vseh programih, ki jih pripravljamo in izvajamo v okviru NRŠZ (vodeni ogledi, najemi prostora in pogostitve, predavanja, različne delavnice, razstave), nenazadnje pa je to pomenilo tudi upad lastnih prihodkov (okrepčevalnica in trgovina).

Zaradi preklica epidemije v drugi polovici maja 2020 sta se rezervat in center za obiskovalce ponovno odprla (rezervat: 16.5.2020 in center za obiskovalce: 21.5.2020) in s tem je bilo izvajanje prej omenjenih aktivnosti ponovno omogočeno (aktivnosti so potekale ob upoštevanju vseh varnostnih priporočil Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ)). Zaradi poslabšanja epidemioloških razmer v jesenskem obdobju pa smo bili primorani ponovno zapreti rezervat in center za obiskovalce in s tem posledično ponovno ustaviti izvajanje večine programov za obiskovalce, del vzgojno-izobraževalnih aktivnosti pa nam je uspelo izvesti na daljavo, s pomočjo videokonferenčne platforme ZOOM (pripravo virtualnega vodenja po NRŠZ, katero smo uspešno predstavili učencem na več OŠ po Sloveniji).

V okviru projekta IMPRECO smo v letu 2020 uspešno zaključili nadgradnjo vzgojno-izobraževalnega programa AdriaWet ter vzpostavili kontakte s šolami za njegovo testiranje v jesensko-zimskem obdobju. Nadalje smo začeli z nadgradnjo obstoječih programov za obiskovalce z vključitvijo izvedenih pilotnih aktivnosti projekta IMPRECO z namenom izboljšanja razumevanja in posledično vedenja ter izkušenj pri spoznavanju in doživljanju narave. Pri tej nadgradnji so izjemnega pomena lokalni deležniki NRŠZ, ki delujejo v okviru skupne delovne skupine, ustanovljene marca 2019 ter v okviru istega projekta. Predviden zaključek omenjene prenove je december 2020.

Nadaljevali smo z delom na pripravi turističnih itinerarjev, ki vključuje obiskovanje zavarovanih območij in pri katerem sodelujemo s strokovnjaki Fakultete za turistične študije iz Portoroža (Turistica). V pripravo letih smo poskušali vključiti tudi druge subjekte na ožjem obalnem območju, vendar zaradi izrednih razmer v letu 2020 tega nismo mogli realizirati. To nameravamo izvesti v letu 2021, v kolikor bodo epidemiološke razmere to dopuščale.

V okviru cilja 8 so poleg konkretne izvedbe programov vključena tudi vsa potrebna orodja za doseganje tega cilja – eden izmed teh je priprava promocijskega oziroma izobraževalnega materiala. Konec leta 2019 smo začeli s prenovo brošure »Vodnik po NRŠZ – Zeleno srce Kopra«, ki beleži svojo prvo izdajo leta 2010. V prvi polovici leta 2020 smo osvežili/prevetrili vse tekste, izbrali nove fotografije in dodali risbe, postavitev je privlačnejša in pripravljena je tudi angleška različica.

Preglednica 8: Prikaz in ovrednotenje načrtovanih nalog in aktivnosti v okviru cilja 8

Naloge in aktivnosti	Vir financiranja	Sodelujoči	Načrtovani kvantitativni kazalnik/ rezultat 2020	Doseženi kvantitativni kazalnik/ rezultat 2020
8.1 Priprava programov za obiskovalce s preizkušanjem, ovrednotenjem in cikličnim posodabljanjem				
8.1.1. Nabor programov (vsebine, oblikovanje cen, promocija)	PP 153238	-	1 nabor programov	1 nabor programov

8.1.2. Koledar dogodkov (polletni, letni)	PP/ lastna dejavnost	podizvajalci (oblikovalec, tiskar)	koledar dogodkov v okviru revije Svet ptic, krajši promocijski koledarji dogodkov za promocijo v NR	2 polletna koledarja dogodkov objavljena na spletni strani NRŠZ in DOPPS, v tiskani obliki objavljena v reviji Svet ptic ter v centru za obiskovalce, posamezni dogodki objavljeni na Facebook strani DOPPS in NRŠZ
8.1.3. Testiranje programov in koledarja dogodkov	PP 153238	-	vsaj 1 testna izvedba	ni bilo izvedeno - izredne razmere zaradi Covid-19, predstavljeno v 2021
8.1.4. Evalvacija programov in raziskave o učinkih programov na vedenje obiskovalcev	PP/ lastna dejavnost	strokovnjaki za evalvacijo in analizo podatkov	vsaj 300 vprašalnikov z analizo podatkov, knjiga vtisov	363 izpolnjenih vprašalnikov v okviru projekta IMPRECO in pripravljena analiza, knjiga vtisov v uporabi v centru za obiskovalce
8.2. Izvajanje in nadgradnja Skupnega vzgojno-izobraževalnega programa				
8.2.1. Delavnice in predstavitve za pedagoško osebje	lastna dejavnost	ciljne skupine	vsaj 1 predstavitev/ 15-20 udeležencev	izvedenih 5 predstavitev/ skupno več kot 235 udeležencev (3 predst. izven območja NRŠZ (Nova Gorica, Maribor, Ljubljana) in dve v NRŠZ (v okviru projekta IMPRECO))
8.2.2. Izvedba programov za izobraževalne skupine v NRŠZ	PP 153238	ciljne skupine	vsaj 4000 udeležencev	1427 udeležencev
8.2.4. Praksa za študente in dijake ustreznih smeri	lastna dejavnost	ciljne skupine	vsaj 3 študenti in 1 dijak	opravljena študijska praksa za 2 študentki in 1 dijakinjo
8.2.5. Strokovna pomoč pri raziskovalnem delu mladih	lastna dejavnost	ciljne skupine	vsaj 3 raziskovalne naloge	strokovna pomoč pri 2 raziskovalnih nalogah
8.2.6. Dogodki in javne predstavitve mladih	lastna dejavnost	ciljna skupina, (lokalni) deležniki, mediji	vsaj 2 dogodka/30 udeležencev	ni bilo izvedeno – izredne razmere zaradi COVID-19, predstavljeno v 2021
8.3. Razvoj in priprava učnih pripomočkov ter nakup ustrezne opreme za izobraževanje				
8.3.1. Razvoj in priprava učnih pripomočkov: učni listi in (raziskovalne) beležnice	PP 153238	učitelji	priprava in tisk učnih pripomočkov za učence OŠ	izdelano in natisnjeno (za učence OŠ)
8.3.2. Nakup in vzdrževanje osnovne opreme za izvedbo programov za obiskovalce (lupe, banjice, mrežice, pH meter, termometer, ipd.)	PP 153238	obiskovalci	nakup literature (enostavni določevalni ključi za obiskovalce) ter drobna oprema za vzorčenje	predstavljeno v 2021
8.3.3. Nakup in vzdrževanje zahtevnejše opreme za izvedbo programov za obiskovalce (samostoječe lupe,	lastna dejavnost	obiskovalci	fiksen teleskop za obiskovalce s prilagoditvijo za gibalno ovirane	ni bilo izvedeno - zmanjšanje lastnih prihodkov zaradi izrednih razmer Covid-19

mikroskopi, daljnogledi, teleskopi ipd.)

8.4. Razvoj in priprava fizičnih razstav in interpretacije					
8.4.1. Priprava konceptov in vsebin razstav in drugih interpretativnih gradiv	PP 153238	-	pripravljene vsebine NRŠZ	vsebine NRŠZ ažurirane in dopolnjene z novimi vsebinami	
8.4.2. Izvedba razstav in interpretacije	projektno - LIKE	vodilni partner projekta LIKE	naprava za prikaz digitalnih interpretativnih vsebin – programska oprema in predaja v uporabo	ni bilo izvedeno – predstavljeno v 2021 (odvisno od vodilnega partnerja projekta LIKE)	
8.4.3. Vzdrževanje razstav in interpretacije	PP 153238	-	vzdrževanje in nadomestilo poškodovanih elementov (po potrebi)	ni bilo potrebno	
8.5. Razvoj in priprava virtualne, multimedijske in filmske interpretacije					
a) Mobilna aplikacija					
8.5.1. Promocija mobilne aplikacije	lastna dejavnost	-	NEXTO / italijanska verzija	promocija ni bila potrebna, italijanska verzija še ni v celoti objavljena	
8.5.2. Redno vzdrževanje (nadgradnje, posodobitve vsebin)	lastna dejavnost	-	vsaj 1 dopolnitev, posodobitev vsebin po potrebi	ni bilo izvedeno, uporaba platforme za območje NRŠZ se ni uveljavila	
8.5.5. Produkcija predstavitvenega filma o NRŠZ iz obstoječih posnetkov s posodobitvami	lastna dejavnost	produksijska ekipa	dokončanje izdelave predstavitvenega filma o NRŠZ	dokončna izdelava v 2021	
8.5.6. Snemanje in produkcija kratkih izobraževalnih filmov	projektno/ lastna dejavnost	produksijska ekipa	-	posneto nekaj kadrov in aktivnosti – dokončna izdelava predvidena v 2021	
c) Spletna kamera in druge vsebine za glavni zaslon					
8.5.9. Priprava tematskih PPT predstavitev za predvajanje na glavnem zaslonu	lastna dejavnost	-	redno dodajanje novih fotografij (možen samo JPG format)	redno dodajanje novih fotografij in kolažev na glavni zaslon v centru za obiskovalce	
8.5.10. Priprava dnevnih novic za objavo na glavnem zaslonu in/ali spletni strani/FB (zanimiva opažanja, novosti iz rezervata)	lastna dejavnost	-	vsaj 1 novica tedensko	321 objav na FB strani in 97 objav na spletni strani, objava in promocija 2 dogodkov na glavnih zaslonih v centru za obiskovalce, redna objava aktualnih fotografij in zanimivosti (objavljenih vsaj 50 različnih fotografij)	
8.5.12. Promocija obiskovanja NR med slepimi in slabovidnimi potenc.obiskovalci	PP 153238	obiskovalci	vsaj 1 predstavitev / 20 udeležencev (pogojno ob pridobitvi projekta)	vzpostavljen začetni kontakt vendar zaradi izrednih razmer Covid-19 predstavljeno v 2021	
8.6. Priprava ponudbe izdelkov in storitev ter izvedba programov za obiskovalce					
8.6.1. Nabor izdelkov in storitev, ki se bodo dejansko realizirali	lastna dejavnost	-	1 seznam	1 seznam	

8.6.2. Naročila izdelave spominkov, promocijskih izdelkov in ostalih prodajnih artiklov	lastna dejavnost	podizvajalci, dobavitelji	obseg glede na fin. možnosti	obseg glede na finančne možnost
8.6.3. Dogovori z lokalnimi ponudniki za oblikovanje ponudbe hrane, naravi prijaznih lokalnih pridelkov/produktov in storitev ter izvedba dogovorov	lastna dejavnost	lokalni ponudniki	vsaj 2 dogovora	sklenjen dogovor z Akvarijem Piran
8.6.4. Redno naročanje, dostave, skladiščenje, vodenje evidenc do postavitve na prodajna mesta	lastna dejavnost	dobavitelji, dostava	obseg glede na fin. možnosti in dogovore	obseg glede na fin. možnosti in dogovore
8.6.5. Izvedba vodenj in drugih programov aktivnosti za obiskovalce	lastna dejavnost	-	vsaj 5000 udeležencev	1120 obiskovalcev
8.7. Sprejem, usmerjanje in osnovne storitve za obiskovalce				
8.7.1. Redno delovanje recepcije v času obratovanja centra	PP 153238	honorarni sodelavci/ študentsko delo	redno vsakodnevno delovanje recepcije po otvoritvi centra	redno vsakodnevno delovanje recepcije po otvoritvi centra
8.7.2. Usmerjanje obiskovalcev glede na njihove želje in potrebe	PP 153238	-	vsaj 10000 usmerjenih obiskovalcev	usmerjenih med 2000 in 3000 obiskovalcev (manjše št. zaradi zaprtja rezervata/ Covid-19 epidemija)
8.7.3. Delovanje okrepčevalnice	lastna dejavnost	-	vsaj 25.000€	17.867,24 eur
8.7.4. Prodaja izdelkov in spominkov v trgovinici	lastna dejavnost	-	vsaj 7.500€	3.824,05 eur
8.7.5. Zavarovanje odgovornosti za obiskovalce	lastna dejavnost	zavarovalnica	1 sklenjena polica	1 sklenjena polica
8.7.6. Določitev dnevnega maksimuma obiskovalcev in upravljanje obiska za preprečitev prevelikega števila obiskovalcev	PP 153238	-	1 sklop aktivnosti	1 sklop aktivnosti
8.8. Predstavitve NRŠZ izven območja: predstavitve, sejmi, oglaševanje, itd.				
8.8.1. Priprava promocijskih gradiv o NRŠZ (predstavitvena zloženka, letak, vodnik, pingvin, itd)	lastna dejavnost	podizvajalci (oblikovalci, tiskarji)	predstavitveni letak NRŠZ /10.000 izvodov	vodnik NRŠZ pripravljen/postavljen, tisk predviden v začetku leta 2021
8.8.2. Redne predstavitve NRŠZ in programov turističnemu sektorju in lokalnim ciljnim skupinam	PP 153238	ciljne skupine	-	izvedena 1 predstavitev (Portorož), 25 udeležencev
8.8.3. Sodelovanje na vsebinsko primernih sejmih in lokalnih sejmskih in podobnih predstavitev (npr. s	PP 153238	ostala ZO, ministrstvo, turistični sektor, lokalni organizatorji	-	ni bilo izvedeno zaradi izrednih razmer Covid-19

področja narave in
prostega časa)

8.8.4. Sodelovanje/ predstavitve na drugih dogodkih, ki se jih udeležujejo ciljne skupine ali mediji	PP 153238	organizatorji dogodkov	-	ni bilo izvedeno zaradi izrednih razmer Covid-19
8.8.5. Oglaševanje v primernih medijih	projektno/ lastna dejavnost	oglaševalci	-	ni bilo potrebno ker smo ocenili, da je medijska odzivnost v letu 2020 dovolj velika
8.9. Usposabljanje zaposlenih in drugih izvajalcev programov za obiskovalce				
8.9.1. Redno usposabljanje zaposlenih s področja doseganja ciljev in nadgradnje programov, razstav in interpretacije	PP 153238	organizatorji izobraževanj, zun. strokovnjaki	-	ni bilo ustreznih izobraževanj
8.9.2. Periodično usposabljanje vodnikov (prostovoljce, študentov, vodnikov s turistično licenco za določne ciljne skupine)	lastna dejavnost	ciljne skupine/ vodniki	-	ni bilo ustreznih izobraževanj
8.10. Spodbujanje trajnostne mobilnosti pri dostopu v NRŠZ in omogočanje obiskovanja gibalno oviranim obiskovalcem				
8.10.1. Sodelovanje z MOK za vzpostavitev linije mestnega avt. prometa do vhoda v NRŠZ in uporabo okolju prijaznih avtobusov	projektno/ lastna dejavnost	Občinska uprava MOK/Direkcija RS za ceste	vzpostavitev nove avtobusne linije iz središča Kopra v NRŠZ električnim avtobusom (kurjerco)	nova avtobusna linija iz središča Kopra do GORC Sermin vzpostavljena od 1.9.2020
8.10.2. Nakup el. invalidskih vozičkov, koles in manjših prevoznih sredstev na el. pogon za obiskovanje NR s strani gibalno oviranih obiskovalcev	PP 559 - SPS	gibalno ovirani obiskovalci	1 el. potniško vozilo za prevoz gibalno oviranih, starejših in drugih obiskovalcev	izvedeno – el. potniško vozilo že v uporabi
8.10.3. Sodelovanje s Kolesarsko mrežo Obala za vzpodbujanje dostopa do NRŠZ s kolesi	PP 153238	kolesarska mreža Obala	-	izveden 1 sestanek, ostale aktivnosti predstavljene v 2021

Cilj 9: Vzpostavlanje, nadgrajevanje in vzdrževanje infrastrukture za obisk in upravljanje

V letih 2014 in 2015 zgrajena infrastruktura za obisk in upravljanje je namenjena:

- sprejemu, dobremu počutju, izobraževanju in ozaveščanju obiskovalcev,
- interpretaciji narave,
- zmanjšanju motenj z zagotavljanjem ustrezno zastrtih razgledišč,

- varnosti obiskovalcev, zaposlenih in pašne živine,
- zagotavljanju primernih pogojev za upravljanje rezervata z ustreznimi prostori za osebje upravljavca.

Osrednji del nalog po zgraditvi infrastrukture za obisk in upravljanje rezervata je povezan z dnevnim obratovanjem in vzdrževanjem objektov ter dopolnitvijo krajinske ureditve in dodatnimi ureditvami v in ob objektih, žal pa tudi koordinaciji postopkov odprave napak in pomanjkljivosti na objektih, ki še niso zaključene. V sodelovanju z MOP in Državnim odvetništvom RS smo nadaljevali z aktivnostmi za odpravo napak in nepravilnosti na novozgrajenih objektih, povezanih s postopkom unovčitve bančne garancije in pravnim postopkom, ki je v teku. V januarju 2020 je Državno odvetništvo RS na Višje sodišče v Ljubljani vložilo pritožbo zoper sodbo Okrožnega sodišča v Ljubljani z dne 4.12.2019.

Dne 28.10.2020 smo bili s strani MOP seznanjeni s sodbo Višjega sodišča v Ljubljani, I CPG 343/2020 z dne 30.9.2020, v gospodarskem sporu tožeče stranke: Adriaing Podjetje za proizvodnjo, storitve, inženiring in prodajo d.o.o., zoper toženo stranko Republika Slovenija, zaradi plačila 139.625,37 €, ki je bila predmet unovčitve bančne garancije za odpravo napak na novozgrajenih objektih v NRŠZ. S tem je bil sodni postopek zaključen. Sodišče je ocenilo, da so bili v konkretnem primeru izpolnjeni pogoji za unovčenje bančne garancije, ker tožeča stranka vseh napak na objektih v dogovorjenem roku ni odpravila. Na podlagi izvedeniških mnenj izvedenca gradbene in strojne stroke je ugotovilo, da potrebni stroški sanacije napak gradbenih del in strojnih inštalacij znašajo 79.112,00 €. V preostalem delu, tj. v višini 60.513,37 €, pa je sodišče ocenilo, da unovčenje bančne garancije ni bilo upravičeno, zato je toženi stranki (RS) naložilo, da mora znesek, ki ga je vnovčila v tej višini vrniti skupaj z zamudnimi obrestmi.

Ker smo odločitev sodišča prejeli šele v oktobru 2020, načrtovanih aktivnosti za izvedbo gradbeno obrtniških del, ki so tudi predmet unovčenja bančne garancije vodilnemu izvajalcu del (sanacija gnezdilne stene, popravilo prebojev, vrat in oken osrednje opazovalnice...), v letu 2020 nismo izvajali. Skupaj z MOP bomo nadaljevali s koordinacijo in vsebinskim sodelovanjem pri pripravi projektnih nalog za izvedbo javnih naročil ter koordinaciji pri izvedbi odprave pomanjkljivosti. Zaključek izvedbe gradbeno obrtniških del načrtujemo v letu 2021.

Nadaljevali smo tudi sodelovanje z Biotehniško fakulteto, ki je za potrebe sanacije osrednje opazovalnice že avgusta 2017 vzpostavila monitoring vlažnosti lesa. V dopolnjenem Poročilu monitoringa vlažnosti lesa osrednje opazovalnice v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Biotehniška fakulteta, avgust 2019) strokovnjaki Biotehniške fakultete ugotavljajo, da do zamakanja vode v notranjost objekta prihaja na stiku horizontalnega nosilca in zunanjega stebra. Meritve so pokazale na naraščanje vlažnosti lesa v objektu s čimer so ustvarjeni pogoji za začetek razvoja gliv in razkroja lesa na mestih zamakanja. Iz poročila izhaja, da zaradi zatekanja vode v notranjost objekta, prihaja tudi do korozije spojnih kovinskih elementov v notranjosti lesa, saj so bili le-ti načrtovani za uporabo v suhih pogojih. Korozija jeklenih konstrukcij objekta bi lahko ogrozila statične lastnosti objekta.

Prijavo zavarovalnici z zahtevo za unovčitev projektantske odgovornosti je MOP na Zavarovalnico Triglav posredoval 16.12.2019. Dne 28.8.2020 smo s strani zavarovalnice prejeli poziv k predložitvi manjkajoče dokumentacije. V njem zavarovalnica zahteva projekt za sanacijo, specifičan popis del za sanacijo s cenami po količinah, merah ... V novembru 2020 je MOP na podlagi evidenčnega zbiranja ponudb angažiral podjetje SVETOVANJE MAVRIČ d.o.o., ki je pripravilo »Poročilo izvedenca o pregledu centralne opazovalnice v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok, pregledu stanja kovinskih spojnih elementov, njihova sanacija s popisom del« (Vitomir. Mavrič, november 2020). Avtor poročila v svojih zaključkih navaja, da je zaradi okolja, v katerem je stavba grajena in poznanih lokalnih meteoroloških prilik projektirani in izvedeni fasadni ovoj ni primeren. Zaradi njegovega prepuščanja vod v notranjost stavbe začenejo vidno propadati konstruktivni stavbni elementi stavbe kar lahko povzroči, da stavba, ki se uporablja v javne namene v kratkem ne bo izpolnjevala bistvene zahteve, ki jo morajo izpolnjevati stavbe tj. Mehansko odpornost in stabilnost stavbe (po GZ in ZGO-1).

Ob ogledu je bila ugotovljena prisotnost močno korodiranih veznih sredstev na lesenih stebrih centralne nosilne konstrukcije stavbe in kjer so lokalno vgrajene nezaščitene navojne palice že globinsko in strukturno korodirane, je potrebno le te v celoti nadomestiti z navojnimi palicami in vijačnim materialom iz nerjavečega materiala Inox 316. Ob upoštevanju trenda nadaljnega propadanja je potrebno upoštevati tudi pomembno dejstvo, da stavba služi javnemu namenu uporabe in se s tem uvršča med stavbe visokega standarda odličnosti in varne uporabe. Z upoštevanjem gornjih dejstev g. Mavrič ocenjuje, da je potrebno izvesti sanacijo stavbe v najkrajšem realnem roku, to je 6 mesecev od datuma poročila.

Sanacija osrednje opazovalnice je tako v letu 2021 nujna. Načrtujemo pripravo projektne dokumentacije s popisom del za sanacijo osrednje opazovalnice ter izvedbo prezračevalne fasade in sanacije kovinskih konstrukcij. V sodelovanju z MOP bomo nadaljevali s postopki za odpravo napak in sanacije objekta, saj je zaradi zgoraj navedenega dolgoročno ogrožena tudi varnost zaposlenih in obiskovalcev.

V novembru 2019 smo na MOP naslovili Predlog dopolnitve ukrepov v NRŠZ, financiranih iz SPS v letu 2020, ki se nanašajo na ukrepe za nadzor in umirjanje prometa na zavarovanem območju. Na Oddelku za podnebne spremembe smo preverili možnost financiranja za izvedbo navedenih ukrepov v letu 2020 in dobili negativni odgovor. Ob odobritvi financiranja bomo ukrep izvajali v letu 2021.

V prvi polovici leta 2020 smo v bližini centra za obiskovalce NRŠZ in hleva z oboro nadaljevali z zasaditvami in urejanjem okolice. Tako smo na območju pod bertoško vpadnico nadaljevali z mulčenjem in odstranjevanjem biomase za vzpostavitev ugodnih pogojev za zasaditev žit in žitnih plevelov ter nadaljevali z zasaditvijo trajnic in vnosom semen rastlinskih vrst, ki so vezane na suhe travnike. Pri opazovalnicah smo porezali in požgali vejevje, ki je preraščalo učno pot in okolico opazovalnic.

V februarju in marcu 2020 je bilo zasajenih 150 sadik grmovnic in sicer: žajbelj (*Salvia officinalis*), navadni rožmarin (*Rosmarinus officinalis*), prava sivka (*Lavandula angustifolia*), navadni ruj (*Cotinus coggygria*), rumeni dren (*Cornus mas*), navadna kalina (*Ligustrum vulgare*), enovrati glog (*Crataegus monogyna*), navadna mirta (*Myrtus communis*) in navadna jagodičnica (*Arbutus unedo*).

Na polsuhem travniku v bližini centra za obiskovalce NRŠZ smo nadaljevali z vnosom semen in posamičnih sadik. Vnesena so bila semena pokončnega stoklasca (*Bromopsis erecta*), zlatolaske (*Chrysopogon gryllus*), osjeličnega mačjega ušesa (*Ophrys sphegodes*), velecvetnega ralovca (*Serapias vomeracea*), prave lakote (*Galium verum*), skalne glote (*Brachypodium rupestre*), jadranske smrdljive kukavice, več vrst iz rodu bilnic (*Festuca sp.*), navadnega grintavca (*Scabiosa columbaria*) in druge. Travniki je bil tudi ročno pokošen v več »korakih« med julijem in avgustom. Zrela semena z že obstoječega travnika smo postopno nabirali in vnašali na primerna mesta v neposredni bližini.

Ob mlakah v neposredni bližini centra za obiskovalce smo v marcu in oktobru 2020 opravili čiščenje zarasti, nadaljevali z odstranjevanjem tujerodnih rastlinskih vrst ter vnosom semen žabarke (*Baldellia ranunculoides*).

Preglednica 9: Prikaz in ovrednotenje načrtovanih nalog in aktivnosti v okviru cilja 9

Naloge in aktivnosti	Vir financiranja	Sodelujoči	Načrtovani kvantitativni kazalnik/ rezultat 2020	Doseženi kvantitativni kazalnik/ rezultat 2020
9.1 Gradnja vseh objektov skladno s projektno dokumentacijo in pridobljenim gradb.dov.				
9.1.3. Krajinska ureditev območij okoli objektov (zasaditve in druge ureditve skladne z	lastna dejavnost	botanik in drugi eksperti	zasajevanje, košnja zelenic, urejanje površin s trajnicami, ureditev njive z žitnimi pleveli	izvedeno, zasajenih 150 sadik trajnic in grmovnic, vnesena semena gradnikov polsuhih travnikov, zasejana

varstvenimi in razvojnimi cilji NR)

pšenična njiva z žitnimi pleveli

9.4. Redno vzdrževanje objektov v skladu s PID in POV

9.4.1. Redno tekoče vzdrževanje objektov	PP 153238	-	vzdrževanje kemijske ČN, popravilo in nova senčila za terase; redno opravljena vsa vzdrževanja in pregledi skladno z NOV, vodeni dnevniki	izvedeno čiščenje in vzdrževanje biološke ČN, popravljena senčila na terasah centra za obiskovalce, redno opravljena vsa vzdrževanja in pregledi skladno z NOV, vodeni dnevniki, sklenjene vzdrževalske pogodbe
9.4.2. Investicijsko vzdrževanje objektov	PP 153239	postopke vodi MOP	priprava projektne dokumentacije (PZI) ter popisa del za sanacijo osrednje opazovalnice	izveden pregled stanja kovinskih spojnih elementov, pripravljen projekt sanacije osrednje opazovalnice s popisi del

9.5. Dnevno obratovanje in upravljanje objektov

9.5.1. Zagotovitev dostopnosti objektov za obiskovalce in druge ciljne skupine med obratovalnim časom (vključeni osn. stroški: elektrika, voda, kanalizacija, odvoz odpadkov, ogrevanje in hlajenje)	PP 153238	-	redno vzdrževanje (osnovni stroški)	izvedeno redno vzdrževanje
9.5.2. Zavarovanje in varovanje objektov in premoženja	PP 153238	zavarovalnica	1 zavarovalna polica, urejeno varovanje	1 polica za zavarovanje objektov, urejeno varovanje (Sintal)
9.5.3. Redno čiščenje vseh objektov kot tudi posebnih površin	PP 153238	podizvajalci	redno dnevno čiščenje WC-jev ter občasno generalno čiščenje centra in opazovalnic	redno dnevno čiščenje sanitarij in generalno čiščenje centra 1 x mesečno – podizvajalec (jan – marec in jun-nov); ostala čiščenja opravljali zaposleni po potrebi

Cilj 10: Zagotavljanje učinkovitega in preglednega poslovanja, organizacije dela, financiranja, komuniciranja in sodelovanja v podporo varstvenim ciljem in drugim ciljem upravljanja

V okviru cilja 10 smo izvedli naloge, ki so potrebne za učinkovito in pregledno poslovanje, organizacijo dela, financiranje, komuniciranje in sodelovanje v podporo varstvenim ciljem in drugim ciljem upravljanja ter izvedbo drugih upravljaljskih nalog v skladu z Uredbo o NRŠZ, Uredbo o načrtu upravljanja NRŠZ za obdobje 2015–2024, Uredbo o koncesiji za upravljanje NRŠZ, koncesijsko pogodbo in Zakonom o ohranjanju narave. Poleg temeljnih nalog s področja poslovanja, organizacije dela in pridobivanja zadostnih finančnih sredstev za izvedbo upravljanja NRŠZ smo skrbeli tudi za nadaljevanje dobrega sodelovanja v vzpostavljenih nacionalnih in mednarodnih partnerstvih, kot so AdriaWet, BirdLife International (BLI), Wetlands Link International (WLI), Parki dinarskega loka (DAP) in Skupnost naravnih parkov Slovenije, ki so se že v preteklosti izkazale za zelo dobrodošle in s pozitivnim vplivom na upravljanje NRŠZ.

V zaključku projekta IMPRECO (konec leta 2020) smosodelovanje z deležniki NRŠZ v okviru Skupne delovne skupine uspešno formalizirali s podpisom Dogovora med deležniki (Stakeholders Protocol), h kateremu je pristopilo 13 deležnikov, med drugimi tudi Mestna občina Koper in Luka Koper d.d. Omenjeni dokument predstavlja osnovo za tvorno sodelovanje po zaključku projekta kot tudi za vključitev v transnacionalno mrežo zavarovanih območij za ekosistemske storitve – PARES (Protected AREAs for Ecosystems Services). Mreža trenutno združuje 6 partnerjev; poleg DOPPS še Občino Staranzano in Deželno Agencijo Veneto Agricoltura iz Italije, Regijo Kreta iz Grčije; Nacionalni razvojni sklad iz Albanije ter dalmatinsko Regionalno agencijo »Morje in kras« iz Hrvaške, je pa mreža odprta za priključitev tudi drugih zavarovanih območij iz Jadransko – Jonske regije. Vsak partner z vključitvijo v mrežo PARES sprejme skupno strategijo za upravljanje in ohranjanje ekosistemov, ki je bila pripravljena v okviru projekta IMPRECO (ang. Strategy for EcoSystem management and conservation for the period 2021-2025-S4ES) in se zaveže k njenemu izvajanju na podlagi metodologije z uporabo najboljših načinov upravljanja ekosistemskih storitev (ang. Measures for EcoSystem-M4ES), tudi izdelane v okviru istega projekta.

V okviru Skupnosti naravnih parkov Slovenije smo nadaljevali z dobrim sodelovanjem na področju vzgojno-izobraževalnih aktivnosti in pripravi nagradne igre »Spoznavajmo naravne parke Slovenije«. V šolskem letu 2019/2020 je v nagradni igri v okviru NRŠZ svoje sodelovanje uspešno zaključilo 39 učencev OŠ, ki so za delo prejeli lična priznanja in nagrado. Poleg nagradne igre smo v okviru Skupnosti pripravili tudi osveženo različico publikacije Naravni parki Slovenije, ki beleži svojo prvo izdajo v letu 2013, ostale aktivnosti (udeležba na rednem srečanju zaposlenih v parkih, sodelovanje na različnih sejmih,), ki se že tradicionalno izvajajo v okviru Skupnosti, pa so bile zaradi epidemioloških razmer Covid-19 predstavljene v leto 2021.

Na področju komuniciranja in stikov z javnostmi je poleg stalnega zagotavljanja dostopa do informacij o NRŠZ, potekalo redno delo z mediji, organizacija in izvedba dogodkov (v kolikor so to omogočale razmere zaradi Covid-19) kot tudi posodabljanje, vzdrževanje in nadgradnja glavnih komunikacijskih poti, kot so spletna stran, Facebook in Instagram. Medijsko odmevnega dogodka, načrtovanega v pomladnih mesecih ob dokončanju del povezanih z ureditvijo dela območja NRŠZ ob ankaranski vpadnici (v sodelovanju z Luko Koper) zaradi razglasitve epidemije Covid-19 nismo izvedli, smo pa namesto tega medijem poslali obsežno sporočilo za javnost in objavili novico na naši spletni strani (4.11.2020) ter reviji Svet ptic (št. 04/2020).

Preglednica 10: Prikaz in ovrednotenje načrtovanih nalog in aktivnosti v okviru cilja 10

Naloga in aktivnosti	Vir financiranja	Sodelujoči	Načrtovani kvantitativni kazalnik/ rezultat 2020	Doseženi kvantitativni kazalnik/ rezultat 2020
10.1 Naloga za učinkovito in pregledno poslovanje				
10.1.1. Priprava predlogov letnih programov dela na podlagi NU	PP 153238	Odbor	1 odobren letni program dela	1 odobren letni program dela NRŠZ za 2020 z dopolnitvami
10.1.2. Priprava letnih in drugih poročil o delu	PP 153238	Odbor	1 odobreno letno poročilo	1 odobreno letno poročilo o delu v 2019 (21. dopisna seja Odbora)
10.1.3. Spremljanje izvajanja načrta upravljanja s pripravo sprememb načrta po potrebi	PP 153238	strokovni zavod	del letnega poročila	doseganje kazalnikov v letnem poročilu
10.1.5. Zagotavljanje pogojev za delovanje odbora za naravni rezervat	PP 153238	Odbor	vsaj 2 seji/ 3-4 sklepi	izvedeni 2 dopisni seji/ skupno sprejetih 5 sklepov

10.1.6. Poslovna administracija (vključeni letni stroški telefonije, poštnina, drobni inventar, pis. material itd.)	PP 153238/ lastna dejavnost	-	popoln arhiv	popoln arhiv
10.2. Naloge za učinkovito in pregledno organizacijo dela				
10.2.1. Zaposlovanje ustreznih kadrov (redno in honorarno zaposleni)	PP 153238	-	8,9 FTE redno zaposlenih, 0,4 FTE honorarnih sodelavcev	8,9 FTE redno zaposlenih, 0,18 FTE honorarnih sodelavcev, 0,87 FTE zunanjih sodelavcev
10.2.2. Aktivno vključevanje prostovoljcev v upravljalvske aktivnosti	lastna dejavnost	prostovoljci	-	opravljenih 534 prostovoljnih ur
10.2.3. Redno izobraževanje zaposlenih in prostovoljcev na njihovih področjih dela	PP/ lastna dejavnost	organizatorji izobraževanj, strokovnjaki	-	ni bilo ustreznih izobraževanj
10.2.4. Redni koordinacijski sestanki/ kolegiji ekipe NRŠZ	PP 153238	-	redni tedenski kolegiji	izvedenih 12 kolegijev
10.2.5. Vodenje in koordinacija ekipe NRŠZ	PP 153238	-	vsaj 20 komunikacij/ zabeležk	redni sestanki skupine in komunikacija
10.2.6. Stroški poti za izvedbo nalog	PP 153238	-	ca. 20-30 nalogov	40 pl. potnih nalogov
10.2.7. Nakup opreme za delo zaposlenih (računalniki, tiskalniki, telefoni itd.)	lastna dejavnost	-	-	delovna oblačila za zaposlene, zaščitne maske, mobilni telefon
10.3. Naloge za učinkovito, zadostno in pregledno financiranje upravljanja NRŠZ				
10.3.1. Usklajevanje rednega financiranja iz državnega proračuna na podlagi potrjenega NU in letnih programov dela	PP 153238	Odbor, ministrstvo	242.230 €	242.330,00 €
10.3.2. Lastni prihodki upravljalvsca naravnega rezervata skladno z Uredbo o NRŠZ	PP 153238	-	ca. 45.000 €	31.073,74 €
10.3.3. Učinkovito pridobivanje sredstev iz lokalnih, državnih in mednarodnih skladov, ustanov ali organizacij ter mednarodnih programov pomoči	PP 153238	-	ca. 5.000 €	8.878,06 €
10.3.4. Priprava projektnih vlog, projektne in druge dokumentacije, sklepanje primernih partnerstev ter vodenje potrjenih projektov	PP 153238	-	vsaj 2 vloge, v kolikor bodo objavljeni primerni razpisi	oddana 1 vloga na razpis MO Koper

10.3.5. Zagotavljanje finančne preglednosti s sistemom analitičnega računovodstva (ločena stroškovna mesta) in ločevanjem prihodkov in odhodkov na podlagi ZPFOLERD	PP 153238	zunanje računovodstvo	mesečni izpisi konto kartic, 1 letno poročilo	mesečni izpisi konto kartic, 1 letno poročilo
10.3.6. Finančno vodenje in administracija	PP 153238	zunanje računovodstvo	arhiv	arhiv
10.4. Sodelovanje v vzpostavljenih partnerstvih, ki so že v preteklih letih prispevala k učinkovitosti upravljanja NRŠZ (npr. Skupnost ZO, AdriaWet, BirdLife, WLI, DAP) in vključevanje v nove povezave				
10.4.1. Sodelovanje v in periodično vodenje Skupnosti ZO Slovenije	PP 153238	upravljavci ZO	vsaj 3 zabeležke, 1 skupni produkt (nagrada igra)	2 zabeležki, 1 skupni produkt (nagrada igra) in osvežena publikacija Naravni parki Slovenije
10.4.2. Sodelovanje s partnerji omrežja AdriaWet v smeri ohranjanja in nadgradnje dosedanjih rezultatov skupnega sodelovanja in projektov	PP 153238	partnerji mreže AdriaWet	redno sodelovanje v okviru mreže AdriaWet in projekta IMPRECO	1 skupni projekt IMPRECO in izvajanje po programu, podpis dogovora o sodelovanju z deležniki NRŠZ ter vzpostavitev omrežja PARES
10.4.3. Izmenjava izkušenj na nacionalni in mednarodni ravni	PP 153238	sorodne organizacije	vsaj 5 komunikacij/ zabeležk	redna izmenjava izkušenj v okviru projekta IMPRECO
10.4.4. Sodelovanje v Nacionalnem odboru Ramsarske konvencije in kot nacionalni predstavnik Odbora Wetlands International	PP 153238	ostali sodelujoči	3 zabeležke, glasovanje Wetlands Int.	redno glasovanje Wetlands int.
10.4.5. Vključevanje v nove povezave, namenjene izmenjavi znanj in izkušenj oziroma s pričakovanimi pozitivnimi učinki na upravljanje NRŠZ	PP 153238	sorodne organizacije	članstvo LAS Istre	podaljšano članstvo LAS Istre
10.5. Sodelovanje z pristojnim ministrstvom, organi v sestavi in strokovnim zavodom				
10.5.1. Redno sodelovanje s strokovnimi službami in odg. predstavniki okoljskega ministrstva	PP 153238	ministrstvo	10 komunikacij/ zabeležk	več kot 25 komunikacij s predstavniki MOP in ZRSVN
10.5.2. Sodelovanje z ARSO na področju lastninjenja zemljišč v NRŠZ	PP 153238	ARSO	komunikacija po potrebi	občasna komunikacija s predstavniki telekoma, ARSO, MOP in GURS glede lastninjena

10.5.3. Sodelovanje s strokovnim zavodom pri pripravi naravovarstvenih smernic, pogojev in soglasij ter drugih skupnih aktivnostih	PP 153238	strokovni zavod	vsaj 5 komunikacij/ zabeležk (po potrebi)	izvedene 3 komunikacije glede novega kamionskega terminala na območju GORC Sermin in širjenja bertoške vpadnice
10.6. Druge naloge v skladu z Uredbo o NRŠZ, koncesijsko pogodbo in ZON				
10.6.1. Presoja skladnosti z določili NU in obveščanje prijaviteljev za ravnanja iz 11., 13., 17. in 22. točke 6. člena uredbe (varstveni režim)	PP 153238	prijavitelji	po potrebi	ni bilo potrebno
10.6.2. Sodelovanje z izvajalci javnih služb in uskladitev terminskih načrtov in drugih pogojev za dovoljena ravnanja znotraj meja NRŠZ (izdaja pisnih izjav)	PP 153238	izvajalci javnih služb	po potrebi	stalna komunikacija in usklajevanje z rečnim nadzornikom izvajalca VG službe in DRSV
10.6.3. Priprava mnenj in strokovnih gradiv po potrebi	PP 153238	strokovni zavod	po potrebi	ni bilo potrebno
10.6.4. Druge aktivnosti v zvezi z upravljanjem zemljišč, objektov in naprav v lasti države	PP 153238	ministrstvo z organi v sestavi	po potrebi	ni bilo potrebno
10.7. Delo z mediji in dogodki				
10.7.1. Priprava sporočil za javnost	PP 153238	-	vsaj 1 sporočilo za javnost	pripravljeno in poslano 1 sporočilo za javnost (ureditev učne poti pod ankaransko cesto) ter 2 vabili na dogodke, namenjene širši javnosti in novinarjem
10.7.2. Organizacija novinarskih konferenc	PP/ lastna dejavnost	-	-	ni bilo izvedeno zaradi epidemije Covid-19
10.7.4. Drugi dogodki (za medije in povabljeni), okoljski dnevi	PP 153238	-	vsaj 2 dogodka, vsaj 10 udeležencev na dogodek	organiziran 1 dogodek, skupaj 10 udeležencev
10.7.5. Spremljanje in analiziranje objav v medijih	PP 153238	zunanji izvajalec	vsaj 50 objav, vsaj 1 analiza	219 objav (vštete tudi spletne objave), 1 analiza, 1 digitalnih arhiv objav
10.8. Vzdrževanje in nadgradnja spletne strani				
10.8.1. Priprava in objava novic	PP 153238	-	vsaj 2 objavi na mesec	objavljenih 97 novic
10.8.2. Priprava in objava novih poglavij, podstrani npr.: metulji, hrošči, kačji pastirji, sladkovodne rastline...	PP 153238	-	vsaj 2 nova podpoglavja	pripravljena in objavljena 3 nova poglavja, vezana na projekt IMPRECO in Ukrepe za prispevanje k blaženju podnebnih sprememb

10.8.3. Posodabljanje in dopolnitve objavljenih vsebin	PP 153238	-	vsaj 1 posodobitev v smeri manj besedila in več grafičnih/slikovnih prikazov	redno posodabljanje in dopolnjevanje vseh informacij na spletni strani
10.8.4. Oblikovana prenova spletne strani	PP 153238	-	Dokončanje oblikovne in tehnične prenove strani, uporabnost na mobilnih napravah	s prenovno smo začeli konec leta 2020, konec prenove predviden v letu 2021
10.9. Facebook, Instagram				
10.9.1. Promocija FB strani (www.facebook.com/skocjanskizatok)	PP 153238	-	preseči 3200 všečkov na strani	skupaj 3.5.89 všečkov FB strani/profila, promocija preko spletne in Instagram strani ter društvene revije Svet ptic
10.9.2. Priprava in objava novic (FB in Instagram, po objavi profila)	PP 153238	-	vsaj 1 objava na teden	objavljenih 321 novičk na FB strani in 684 objav na Instagram strani
10.9.3. Priprava in objava fotografij/tematskih albumov (FB profil)	PP 153238	-	vsaj 2 albuma fotografij	objavljen 1 nov fotoalbum, dodane fotografije v že obstoječe albume
10.9.4. Oblikovanje in objava Twitter profila	PP 153238	-	1 skupni DOPPS Twitter profil	skupni DOPPS Twitter profil ni bil objavljen, ker ni kadrovske zmožnosti, da bi redno sledili le-temu, Instagram profil NRŠZ: 684 objav in 707 sledilcev
10.9.5. Promocija Instagram/Twitter profila	PP 153238	-	promocija Twitter in Instagram profila	promocija Instagram profila je potekala preko NRŠZ spletne in FB strani; dodatne promocije niso bile potrebne
10.10 Skupne PR naloge/aktivnosti z drugimi zavarovanimi območji in partnerji				
10.10.1. Urejanje spletne strani Skupnosti ZO - www.parkislovenije.si	PP 153238	upravljavci ZO	predstavitev NRŠZ na spletni strani Naravni parki Slovenije	posodobitev teksta o NRŠZ na spletni strani Naravni parki Slovenije
10.11. Zagotavljanje dostopa do informacij o NRŠZ				
10.11.1. Vodenje arhiva vseh informacij o NRŠZ	PP 153238	-	1 arhiv, urejen tudi v italijanskem jeziku	1 arhiv, ureditev v italijanskem jeziku je v teku
10.11.2. Objavljanje relevantnih informacij na spletni strani	PP 153238	-	redne dopolnitve kataloga (letni programi in poročila, seje odbora)	redno dopolnjevanje in posodabljanje seznama informacij
10.11.3. Zagotavljanje dostopa do informacij za bolj zainteresirane posameznike/ skupine	PP 153238	-	glede na povpraševanje	ni bilo povpraševanj po dostopu do informacij

4 PREDSTAVITEV ZAKLJUČENIH PROJEKTOV IN PROJEKTOV V TEKU V 2020

4.1. ZAKLJUČENI PROJEKTI

V letu 2017 je bil v okviru programa ADRION (Interreg V-B, evropsko teritorialno sodelovanje 2014-2020) za financiranje potrjen projekt **IMPREGO** - »Common strategies and best practices to IMProve the transnational PROtection of ECOSystem integrity and services«. Projekt se je uradno začel 1. januarja 2018 in naj bi se zaključil 31.12.2019, vendar se je zaradi zamud v okviru programa Adrion v zadnji fazi odobritve podaljšal najprej do 31.12.2020, kasneje pa še do 28.2.2021. Projekt je bil namenjen mreženju in sodelovanju s podobnimi zavarovanimi območji v jadransko-jonski regiji na področju vrednotenja in ohranjanja mokrišč in njihovih ekosistemskih storitev. Vodilni partner projekta je bila Občina Staranzano, partnerji pa poleg DOPPS-a še Università del Salento, JZ »More i krš« Split, ADF iz Albanije in Regija Kreta iz Grčije. Proračun DOPPS za aktivnosti, povezane z NRŠZ je znašal 174.794 €, od česar je bilo iz ESRR sredstev zagotovljenih 85%, lastno sofinanciranje pa je znašalo 15% (26.219 €, od tega nam je MJU za sofinanciranje lastnega deleža v evropskih projektih prispevala 20.718,17 €, dejanski lastni delež je bil 5.500,93 €). V letu 2020 smo spremljali učinke novih pridobitev na obiskovalce (kolikor so nam to dopuščale razmere zaradi epidemije Covid-19) v smeri doseganja zastavljenih ciljev in skupaj z ostalimi partnerji pripravili zaključke in priporočila za nadgradnjo in širjenje rezultatov tudi na drugih območjih. Izvedli smo vse predvidene aktivnosti v okviru skupnega vzgojno-izobraževalnega programa projekta (testiranje vzgojno-izobraževalnega programa s šolami in pripravo učnih vsebin za e-learning platformo) ter sodelovali pri kapitalizaciji rezultatov v grozdu skupaj z vsebinsko sorodnimi projekti, sofinanciranimi v okviru programa INTERREG ADRION.

Uspešno smo formalizirali sodelovanje z deležniki NRŠZ v okviru Skupne delovne skupine s podpisom Dogovora med deležniki (Stakeholders Protocol), h kateremu je pristopilo 13 deležnikov, med drugimi tudi Mestna občina Koper in Luka Koper d.d. Omenjeni dokument predstavlja osnovo za tvorbo sodelovanja po zaključku projekta kot tudi za vključitev v transnacionalno mrežo zavarovanih območij za ekosistemske storitve – **PARES (Protected AREas for Ecosystems Services)**. Mreža trenutno združuje 6 partnerjev; poleg DOPPS še Občino Staranzano in Deželno Agencijo Veneto Agricoltura iz Italije, Regijo Kreta iz Grčije; Nacionalni razvojni sklad iz Albanije ter dalmatinsko Regionalno agencijo »Morje in kras« iz Hrvaške. Vsak partner z vključitvijo v mrežo PARES sprejme skupno strategijo za upravljanje in ohranjanje ekosistemov, ki je bila pripravljena v okviru projekta IMPREGO (ang. Strategy for EcoSystem management and conservation for the period 2021-2025-S4ES) in se zaveže k njenemu izvajanju na podlagi metodologije z uporabo najboljših načinov upravljanja ekosistemskih storitev (ang. Measures for EcoSystem-M4ES), tudi izdelane v okviru istega projekta.

4.2. PROJEKTI V TEKU

V letu 2020 smo bili uspešni pri prijavi na razpis MO Koper za sofinanciranje dejavnosti okoljskih društev v občini, ki delujejo na področju varstva narave in za predvidene aktivnosti prejeli sofinanciranje v vrednosti 900,00 eur.

5 FINANČNO POROČILO

Finančno poročilo vsebuje povzetek planiranih in realiziranih stroškov in virov financiranja za izvedbo programa dela NRŠZ v letu 2020. V preglednici 11 so prikazani načrtovani in realizirani stroški. Na prihodkovni strani so v preglednici 12 opredeljeni vsi viri, iz katerih smo pokrivali stroške izvedbe programa dela v letu 2020, ločeno za stroške, nastale pri upravljavcu ter stroške ministrstva. V preglednici 13 pa ločeno prikazujemo še realizacijo stroškov, financiranih iz sredstev Sklada za podnebne spremembe.

V letu 2020 je bilo s strani upravljavca skupno realiziranih 713.357,04 € stroškov, neposredno na MOP pa še 732,00 €. Načrtovani stroški izvedbe programa dela NRŠZ v letu 2020 so znašali 745.944,26 €, od česar je bilo za 434.470,67 € ukrepov predvidenih za financiranje iz Sklada za podnebne spremembe (in dodatno 3.283,14 € za ukrepe, že izvedene v letu 2019, skupaj 437.753,81 €), za 732,00 € je v program vključenih sanacijskih ukrepov na objektih, na 16.000,00 € pa je ocenjen odkup zemljišča ob Telekomu.

Ker smo v letu 2020 realizirali glavnino ukrepov za ohranjanje biodiverzitete, sofinanciranih iz Sklada za podnebne spremembe v sklopu ukrepov za ohranjanje biotske raznovrstnosti na podlagi podaljšane pogodbe iz leta 2019, je bilo razmerje stroškov med obema temeljnima področjema dela v NRŠZ z 68,4% v korist izvedbi varstvenih, upravljaljskih in nadzornih nalog (načrtovano 73,8%), 31,6% pa so obsegale naloge urejanja obiska in ozaveščanja javnosti (načrtovano 26,2%). V okviru ukrepov iz Sklada za podnebne spremembe sta bila izvedena ukrepa na mokriščih 1.5 – sanacija prelivnega objekta na Ari – in 2.2 – nadvišanje zaporničnega sistema pri morskem kanalu, nadaljevale pa so se v letu 2019 uspešno začete aktivnosti na področju preprečevanja vnosa in razširjanja invazivnih tujerodnih vrst (rastline in želve). Na področju ukrepov e-mobilnosti smo kupili električno potniško vozilo za prevoz gibalno oviranih in starejših obiskovalcev po naravnem rezervatu. Realizirana vrednost v letu 2020 je bila 431.075,24 €. Odkup zemljišča ob zgradbi Telekoma je bil zaradi zapletov prestavljen v leto 2021. Lastni prihodki so bili zaradi posebnih razmer in ukrepov za preprečitev širjenja virusa Covid-19 v primerjavi s preteklimi leti razpolovljeni (31.073,74 €), saj skladno z ukrepi storitev, kot so strokovna vodenja, jahanje, oddaja dvorane v najem, del leta nismo opravljali, prav tako pa je bil del leta zaprt center za obiskovalce.

Na podlagi Zakona o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti (Uradni list RS, št. 53/2007) vodimo odhodke in prihodke iz opravljanja dejavnosti javne službe upravljanja NRŠZ na posebnih stroškovnih mestih v skladu s sodili, revidiranimi in s strani revizorke Milene Gorjup s.p. in potrjenimi v Revizijskem poročilu o preveritvi objektivne upravičenosti sodil z dne 28.02.2008.

Preglednica 11: Primerjava planiranih in realiziranih stroškov upravljavca za izvedbo programa dela NRŠZ v letu 2020

Cilji	1. Programski, materialni in investicijski stroški - plan	1. Programski, materialni in investicijski stroški - realizacija	2. Stroški delovnih ur zaposlenih po vsebinskih sklopih ciljev - plan	2. Stroški delovnih ur zaposlenih po vsebinskih sklopih ciljev - realizacija
Varstveni cilji:				
Cilj 1	281.649,00 €	281.073,47		
Cilj 2	96.907,60 €	88.792,83		
Cilj 3	9.980,00 €	7.872,19		
Cilj 4	16.000,00 €	0,00		
Cilj 5	8.491,01 €	7.140,77		
Cilj 6	0,00 €	0,00		
Cilj 7		1.835,18		
	1.530,00 €			

SKUPAJ - stroški varstvenih ciljev:	414.557,61 €	386.714,44 €	84.832,50 €	101.520,21 €
Cilji povezani z urejanjem infrastrukture, obiska, osveščanjem javnosti in podpora:				
Cilj 8	42.152,66 €	36.602,19 €		
Cilj 9	44.610,00 €	46.416,22 €		
Cilj 10	19.456,00 €	21.020,09 €		
SKUPAJ - stroški infrastrukture, obiska in osveščanja, splošne podporne akt.:	106.218,66 €	104.038,50 €	138.067,50 €	121.083,89 €
Stroški po kategorijah:				
Programski in mat. stroški	166.808,27 €	159.443,14 €		
Zaloge/stroški prodajnih artiklov (cilj 8)	9.500,00 €	1.358,82 €		
Stroški investicij, opreme in inv. vzdrževanja	344.462,00 €	329.950,98 €		
Stroški dela			222.900,00 €	222.604,10 €
SKUPAJ	520.770,27 €	490.752,94 €	222.900,00 €	222.604,10 €

Preglednica 12: Primerjava planiranih in realiziranih virov za izvedbo programa dela NRŠZ v letu 2020

Viri financiranja	Načrtovani zneski	Realizirani zneski
1. stroški upravljavca:		
Proračunska postavka 153238	242.330,00 €	242.330,00 €
PP 559 Sklad za podnebne spremembe, pogodba 2019 št. 2550-19-330006 (od tega 3.283,14 € za ukrepe, že izvedene v letu 2019)*	437.753,81 €	434.313,38 €
Lastni prihodki upravljavca	45.143,59 €	31.073,74 €
Sredstva občinskega proračuna MO Koper	- €	900,00 €
Sredstva iz presežka SKZGRS (prenos iz leta 2019)	- €	3.550,05 €
Projektno sofinanciranje (Adrion, IMPRECO)	5.000,00 €	4.428,01 €
SKUPAJ VIRI FINANCIRANJA STROŠKOV UPRAVLJAVCA	730.227,40 €	716.595,18 €
2. stroški ministrstva:		
PP 160373 Stvarno premoženje za odkupe zemljišč	16.000,00 €	- €
Proračunska postavka 153239 – sanacija objektov v NRŠZ	732,00 €	732,00 €
SKUPAJ VIRI FINANCIRANJA STROŠKOV MINISTRSTVA	16.732,00 €	732,00 €

Opomba (*): V planiran in realiziran znesek sredstev iz Sklada za podnebne spremembe (PP 559) je všteti tudi za 3.283,14 € izvedenih ukrepov s področja obvladovanja podn. sprememb (ITV), izvedenih v decembru 2019, ki so bili po računu 622-2019 plačani v letu 2020, kot tudi vsi ukrepi, izvedeni v letu 2020. Račun za leto 2019 ni všteti v stroškovnem delu (preglednica 11), zato je razlika med preglednicama 11 in 12 v višini 3.283,14 €. Opomba se nanaša tudi na preglednico 13.

Preglednica 13: Prikaz planiranih in realiziranih stroškov za ukrepe, financirane iz Sklada za podnebne spremembe v letu 2020

Vrsta stroška: aktivnost po programu in opis	Načrtovani zneski	Realizirani zneski
1.2.3. Ostala popravila objektov za urejanje vodnega režima	1.464,00 €	1.464,00 €
1.5.1. Načrtovanje in sanacija prelivnega objekta na Ari (vključen nadzor, 2%; in študija podnebnih dejavnikov)	206.581,00 €	205.613,82 €
1.5.2. Sanacija in nadvišanje nasipa vzdolž Are v naravnem rezervatu z vtiskanjem zagatnic (vključen nadzor, 2%)	0,00 €	0,00 €
2.2.1. Nadvišanje zaporničnega sistema na morskem kanalu (vključen nadzor, 2%)	83.123,60 €	83.518,31 €
2.3.1. Oblikovanje novih gnezditvenih otočkov za kolonijske vrste, kot sta navadna in mala čigra, na višjih kotah, nadvišanje dela polojev ob hkratni poglobitvi sekundarnih kanalov, 2.4.3. razširitev varovalnega jarka, ki preprečuje dostop na poloje in otočke kopen. plenilcem – proj. dokumentacija in pripravljalne aktivnosti	0,00 €	0,00 €
5.1.1. Oprema za spremljanje podnebnih dejavnikov ter izvedbo monitoringa (npr. meteorološka postaja z repetitorji, plovila za dostop upravljavca ipd.)	4.928,41 €	4.291,10 €
Stroški dela - koordinacija ukrepov Mokrišča	11.400,00 €	20.576,60 €
SKUPAJ - UKREPI MOKRIŠČA	307.497,01 €	315.463,83 €
1.6.4. Obrezovanje dreves in grmovnic	5.400,00 €	5.400,00 €
1.6.5. Dosejevanje grmovnic po potrebi	4.400,00 €	4.400,00 €
1.7.1. Odstranjevanje in preprečitev razširjanja amorfe in rubinije na območju celotnega NR	51.196,00 €	51.184,24 €
3.3.1. Odstranjevanje tujerodnih vrst rastlin in izvedba aktivnosti za pospeševanje razraščanja domorodnih vrst	2.500,00 €	2.500,00 €
3.3.2. Izlov tujerodnih želv z vršami v naravnem okolju, odstranjevanje jajc, ozaveščanje javnosti	6.480,00 €	4.307,69 €
3.4.2. Dosejevanje grmovnic in 3.4.3. čiščenje vegetacije na obrežju Jezerca (ustvarjanje golih površin za močvirsko sklednico)	1.000,00 €	1.000,00 €
Stroški dela - koordinacija in izvedba ukrepov ITV	36.535,00 €	27.356,82 €
SKUPAJ - UKREPI ITV	107.511,00 €	96.148,75 €
7.1.9. Nakup električnega motornega kolesa za izvajanje nadzora in upravljaljskih aktivnosti	0,00 €	0,00 €
8.10.2. Nakup električnega vozila za prevoz gibalno oviranih obiskovalcev po učni poti (že izvedeno v letu 2020!)	19.462,66 €	19.462,66 €
9.1.4. Zagotovitev dostopnosti objektov za obiskovalce in druge ciljne skupine – ukrepi za nadzor in umirjanje prometa (ureditev parkirišča)	0,00 €	0,00 €
SKUPAJ BIOTSKA RAZNOVRSTNOST (UKREPI MOKRIŠČA IN ITV 2020)	415.008,01 €	411.612,58 €
SKUPAJ E-MOBILNOST IN UMIRJANJE PROMETA (že izvedeno v letu 2020!)	19.462,66 €	19.462,66 €
SKUPAJ PROGRAM DELA 2020	434.470,67 €	431.075,24 €
UKREPI BIOTSKA RAZNOVRSTNOST 2019 (plačani 2020)	3.283,14 €	3.283,14 €
SKUPAJ SPS SREDSTVA ZA BIOTSKO RAZNOVRSTNOST 2020	418.291,15 €	414.850,72 €
SKUPAJ SPS SREDSTVA 2020	437.753,81 €	434.313,38 €

6 URESNIČEVANJE KADROVSKEGA NAČRTA

Načrtovano in realizirano število ur redno zaposlenih za izvedbo Letnega programa dela NRŠZ za leto 2020, izraženo z ekvivalentom polnega delovnega časa, je znašalo 8,9 FTE. Letni program dela je v letu 2020 izvedlo 8 stalno zaposlenih v rezervatu za polni delovni čas (strokovni vodja rezervata, poslovni sekretar-receptor, receptor II-vodnik, koordinator izobraževanja, koordinator za izobraževanje in PR, dva naravovarstvena nadzornika in varstveni biolog). Poleg teh so pri izvedbi programa z delom delovnega časa sodelovali še varstveni ornitolog, poslovna sekretarka, direktor in vodja financ. S tako strukturo in številom zaposlenih ob doseganju ciljev tega programa ohranjamo tudi pričakovani rezultat operacije Objekti v NRŠZ na področju zaposlovanja kadrov, ki je pomemben zaradi upravičenosti stroškov investicije.

Po potrebi smo občasno vključevali še honorarne sodelavce za sprejem in vodenje obiskovalcev: 0,18 FTE. Pri izvedbi programa dela je sodeloval tudi zunanji izvajalec – botanik (0,87 FTE). Pri upravljaljskih dejavnostih v letu 2020 so nam pomagali tudi prostovoljci (približno 0,3 FTE). Vsi kadri so bili potrebni za izvedbo javne službe upravljanja NRŠZ, kot jo opredeljuje veljavna zakonodaja in so bili predvideni v finančnem planu na podlagi načrta upravljanja. Zaprtje NRŠZ zaradi Covida-19 ni vplivalo na zmanjšanje ur zaposlenih, ki so sicer v največji meri vključeni v izvajanje programov dela z obiskovalci, ker je bilo njihovo delo preusmerjeno v pripravo materialov, ki so predpogoj za uspešno izvajanje le-teh.

Preglednica 14: Primerjava načrtovanih in realiziranih delovnih ur in stroškov dela od januarja do decembra 2020 za redno zaposlene

Delovno mesto	Načrtovane efektivne del. ure	Realizirane efektivne del. ure	Načrt. str. plač/ osebe (EUR)	Realiz. str. plač/ osebe (EUR)	Delež realizacije (realizirano/ načrtovano)
Strokovni vodja	1.750	1.784	28.500,00	28.467,88	1,00
Poslovni sekretar – receptor I	1.750	1.856	21.650,00	21.598,76	1,00
Receptor II - vodnik	1.750	1.912	22.500,00	22.436,23	1,00
Naravovarstveni nadzornik – vodnik I	1.750	1.848	24.900,00	24.293,01	0,98
Naravovarstveni nadzornik – vodnik II	1.750	1.832	22.000,00	22.370,22	1,02
Vodja izobraževanja	1.750	1.928	25.650,00	25.985,15	1,01
Koordinator izobraževanja in PR	1.750	1.752	24.300,00	24.658,50	1,01
Poslovni sekretar DOPPS	175	179	2.100,00	2.115,67	1,01
Direktor DOPPS/vodja financ	525	502	12.750,00	12.005,41	0,94
Ornitolog	875	968	14.550,00	14.490,85	1,00
Varstveni biolog	1.750	1.856	24.000,00	24.182,42	1,01
SKUPAJ PLAČE - PROGRAM DELA NRŠZ 2020	15.575	16.417	222.900,00	222.604,10	1,00

Delovno mesto	PP-153238 - načrtovano	PP-153238 - realizirano	PP-559 - načrtovano	PP-559 - realizirano
Strokovni vodja	17.100,00	16.547,14	11.400,00	11.920,74
Poslovni sekretar – receptor I	21.650,00	21.598,76		
Receptor II - vodnik	22.500,00	22.436,23		
Naravovarstveni nadzornik – vodnik I	21.165,00	20.276,53	3.735,00	4.016,48
Naravovarstveni nadzornik – vodnik II	13.200,00	14.407,14	8.800,00	7.963,08
Vodja izobraževanja	21.036,73	23.591,29		

Koordinator izobraževanja in PR	19.746,27	22.386,35		
Poslovni sekretar DOPPS	2.100,00	2.115,67		
Direktor DOPPS/vodja financ	12.750,00	12.005,41		
Ornitolog	14.550,00	14.490,85		
Varstveni biolog	0,00	0,00	24.000,00	24.033,11
SKUPAJ PLAČE - PROGRAM DELA NRŠZ 2020	165.798,00	169.855,37	47.935,00	47.933,41

Delovno mesto	Projekt IMPRECO - načrtovano	Projekt IMPRECO - realizirano	Lastni viri - načrtovano	Lastni viri - realizirano
Strokovni vodja				
Poslovni sekretar – receptor I				
Receptor II - vodnik				
Naravovarstveni nadzornik – vodnik I				
Naravovarstveni nadzornik – vodnik II				
Vodja izobraževanja	2.600,00	2.346,87 €	2.013,27	46,99
Koordinator izobraževanja in PR	2.400,00	2.225,16 €	2.153,73	46,99
Poslovni sekretar DOPPS				
Direktor DOPPS/vodja financ				
Ornitolog				
Varstveni biolog				149,29
SKUPAJ PLAČE - PROGRAM DELA NRŠZ 2020	5.000,00	4.572,03	4.167,00	243,27

* Znesek izplačanih plač iz proračuna za leto 2020 (PP 153238) znaša 157.611,75 EUR.

V preglednici 15 prikazujemo obseg dela in vrednosti stroškov v letu 2020, ki sta ju dva zaposlena – strokovni vodja in naravovarstveni nadzornik – vodnik II – namenila sanaciji napak na objektih v naravnem rezervatu. Podatke smo razdelili po aktualnih vsebinskih enotah. Ob tem velja poudariti tudi, da letno obremenitev zaposlenih pri koordinaciji sanacije napak na objektih v višini 0,2-0,3 FTE beležimo že od leta 2016 dalje. Prikazani stroški so vključeni v preglednici 14 kot sestavni del skupnih stroškov upravljanja.

Preglednica 15: Vrednosti in obseg dela pri sanaciji objektov v NRŠZ in s tem povezanih postopkih (financirano iz PP 153238)

VREDNOSTI (EUR)	Strok.vodja	NN-vodnik II	SKUPAJ
Sodni postopki	1.535,40 €	- €	1.535,40 €
Sanacija prebojev v strojnici	204,72 €	155,52 €	360,24 €
Osrednja opazovalnica	1.620,70 €	907,20 €	2.527,90 €
SKUPAJ	3.360,82 €	1.062,72 €	4.423,54 €

OBSEG DELA (ure)	Strok.vodja	NN-vodnik II	SKUPAJ
Sodni postopki	90,00	-	90,00
Sanacija prebojev v strojnici	12,00	12,00	24,00
Osrednja opazovalnica	95,00	70,00	165,00
SKUPAJ	197,00	82,00	279,00